

תולדות

יחידת החימוש מרחב דרום

תולדות יחש"ם דרום – משנת 1961 ועד שנת 2012

יחשיים דרום - מורשת עם עוצמה

דמויות של יום של חול
לראש לא קשרו צטרת,
הט נטולי לזהר והיזה
לא כתבו עליהם כותרת,
ובניצחון - להם לא חלקו תהילה.
בלהט האש ובשאון הקרב,
ידם המיומנת ידעה נשק לתקן
ולפספס בטנק, בתוך קרביו,
ואת התותח הפאוצ לאכנ.
מכוסים פיו בצובי לרת,
והאולן באריל סתומה
דמעות בנלין מצניט נוטפת,
וכל אופט בצבא אדמה.
אל תנו אט להם כבוד,
והשאירו הסיפור צבורט פינה חמה
כי הדבר ידוע ואינו סוד,
הט לחמו בכליט שניצחו במלחמה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

תוכן עניינים

4.....	דבר מפקד היחידה.....
5.....	הקדמה.....
6.....	סא"ל לשם ישראל ז"ל.....
7-8.....	סא"ל נצר אהרון.....
9-12.....	סא"ל זרחיה דוד ז"ל.....
13-18.....	אל"ם ניניו אברהם.....
19-21.....	סא"ל בארי אברהם ז"ל.....
22-27.....	אל"ם אוחיון יוסף.....
28-30.....	סא"ל סיגן אבנר.....
31-32.....	סא"ל אלכס מאיר.....
33-34.....	אל"ם בן דוד אריה.....
35-36.....	אל"ם דוד בכר.....
37-38.....	אל"ם אלון זאב.....
39-41.....	אל"ם סלמן משה.....
42-45.....	תא"ל שחר קדשאי.....
46-52.....	אל"ם רפי סדן.....
53-59.....	אל"ם נחמן יורם.....
60-66.....	אל"ם שחר גלעד.....
67-77.....	אל"ם אזולאי חיים.....
78-84.....	אלבומי הפלוגות.....
85-97.....	גלעד.....
98.....	רשימת מחש"פים לדורותיהם.....
99.....	תודות.....

דבר מפקד יחש"ם דרום

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

עם חתימתי על ספר מורשת של יחסיים דרום רועדת ידי – לא מחשש ומפחד, כי אם מגודל הכבוד ועוצמתו. זכות גדולה השמורה לקומץ, הופקדה בידי עם קבלת הפיקוד על יחסיים דרום, יחידה בעלת מורשת מרשימה ומפוארת.

יחידת החימוש המרחבית של פיקוד הדרום היוותה מאז הקמתה עוגן אחזקתי מרחבי. יחידה שתרמה רבות לביטחונה של מדינת ישראל, נטלה חלק משמעותי במלחמות ובמבצעים ושמשה מודל לחיקוי בעשייה וביוזמה בחיל החימוש ובפיקוד הדרום.

ספר זה אינו מתיימר להיות ספר היסטוריה צבאית, אלא ספר המתמקד בתיאורים וסיפורים אשר עיצבו את רוח ומורשת היחידה.

הספר מאפשר לכם, הקוראים, להיכנס לחוויה ולחוש מקרוב את המורשת המפוארת של יחידתנו.

הספר נכתב עפ"י פרקי זמן ותקופת כהונתם של מפקדי היחסיים לדורותיהם.

בשנת 1956 אמר דוד בן גוריון "הערך האמיתי של צבאנו, של האנשים שעמדו בראשו, הייתה הרגשה של שליחות היסטורית גדולה. אם נצליח לנטוע בליבם של הקצינים וכל הנוער את הרגשת השליחות, בזאת נבטיח את רמת הצבא ושמירה על עליונותו". מתוך דברים אלו אנו נדרשים לחזק את תחושת השליחות לעשייה, ליוזמה וליצירתיות בקרב חיילינו וילדינו לשם חיזוק מערך האחזקה וביטחון מדינת ישראל. ספר זה מוגש לך המפקד, הנגד והחייל בעבר ובהווה, העושה את מלאכתו באחריות ובנחישות, ובמעשך אלו תכתב המורשת לדור הבא.

ולכן, משפחות השכול אשר הקריבו את היקר להם מכל למען ביטחון מולדתנו. ואל לנו לשכוח את ט' נתן אלבו שעל שמו נקרא "מחנה נתן", שעלה ארצה בגיל 17 ממרוקו במסגרת "עליית הנוער". בתאריך 11 לפברואר 1954 עסק ט' נתן אלבו בפירוק רימונים, ובתוך כך הופעל אחד מהם, בהבחינו בסכנה הצפויה לחבריו, שנמצאו בקרבת מקום, התרחק מהם בריצה כשהרימון בידיו והשליך עצמו עליו ונהרג. על כך קיבל את צל"ש הרמטכ"ל דאז רא"ל משה דיין ז"ל.

בנימה אישית, אני חש גאווה ותחושת סיפוק עמוקה שנפלה בחלקי הזכות להיות חלק ממורשת של יחידה מפוארת, אני מצדיע לכם אחיי, על פועלכם בעבר, על מי שאתם בהווה ועל נכונותכם בעתיד.

חזקו ואמצו

חיים אזולאי, אלוף משנה

מפקד יחידת החימוש המרחבית

פיקוד הדרום

הקדמה

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ספר זה הינו סיפורו המפואר של יחש"ם דרום - יחידת החימוש המרחבית של פיקוד הדרום. כאשר קיבלתי מינוי ממפקד היחש"ם, אל"ם אזולאי חיים, על ריכוז עבודת ספר המורשת חשבתי כי אתקל בקשיים לאור העובדה כי היחש"ם אינה יחידה קרבית וכי הספר יהיה צבוע בגוונים של אפור. אך כבר בשלב ההתחלתי של איסוף החומרים והתחקירים הופתעתי לגלות את הרצון והתלהבות של צוות הכתיבה, המראיינים והמרואינים אשר לקחו חלק בכתיבת ספר זה וגיליתי מקורות לכתבה שריתקו בסיפוריהם. והעניקו לכלל העוסקים בדבר חוויה חד פעמית וצבעונית.

משך כתיבת הספר ערך כשנה בה תחקרנו את מפקדי העבר, נגדים וחיילים ששרתו ביחידה ואף בחרנו להתמקד באירועים מיוחדים בהם ניתן ללמוד על הווי היחידה באותן התקופות החל מאירועים טרגיים ועד אירועים משמחים.

במהלך יצירת הספר עיינתי בלא מעט ספרים, מסמכים ורשימות והמשותף להם הוא המשפט "עם שאין לו עבר אין לו עתיד" ובכל פעם בה פגשתי מלחמה, מבצע, אירועים שונים בהם לקח היחש"ם חלק, קיבל משפט זה משנה תוקף.

ניתן לומר כי יחש"ם דרום הינה יחידה בעלת עבר מפואר ועתיד ורוד. מבנה הספר: בחרנו להציג את מורשת היחש"ם לפי תקופות כהונת המפקדים שהובילו את הארגון לאורך השנים.

ברצוני להודות לצוות כתיבת ספר מורשת זה למיכל, קובי, כפיר, ערן ושני שהקדישו שעות רבות מזמנם על מנת להעלות על הכתובים את סיפור והמורשת של היחש"ם הדרומי. הייתם לי לעזר רב.

ובנימה אישית, תודה שנפלה בחלקי הזכות להיות שותף למורשת מפוארת זו !

תיהנו מקריאת ספר מורשת יחש"ם דרום.

אברהמי רועי, רב סרן

מפקד סדנא ייעודית

יחש"ם דרום

סא"ל לשם ישראל ז"ל

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

התקופה: 1961-1963

ב-31 לאוגוסט 1960, הפיץ קחש"ר האלוף עמוס חורב (לימים ר. אג"א) מסמך אשר פירט את השינויים הארגוניים שיחולו במערך החימוש ובפיקודים המרחביים. במסגרת מסמך זה, נקבע כי היחש"ם יקובץ ליחידה אורגנית ברמת גדוד אשר תכונה "יחידת חימוש מרחבית" – יחש"ם. מפקדת היחש"ם תשלוט על כל שירותי החימוש במרחב הפיקודי, תדאג להכנת יחידות המרחב למלחמה, ובעת מלחמה, תנהל את הסבתם לגש"ח נייד, או שישמשו כוח למשימות אחזקה שונות עפ"י הנחיות מפקד חימוש פיקודי (מחש"פ).

בתקופה זו, היחש"ם הוגדר "כמסגרת מנהלתית וארגונית ליחידות ח"י"ח הכפופות למפקדת הפיקוד אשר אורגנה בדרך התואמת פריסת עוצבות הפיקוד בהתאם לכמות ציוד ח"י"ח הפרוס המרחב".

בעת רגיעה, האחזקה השוטפת במרחב הפיקוד ברמת דרג ב' בוצעה ע"י היחש"ם.

מפקדת היחש"ם כללה: מפקד, סגן ויחידת מפקדה ובה גורם שלישות, מחלקת אפסנאות, ק. החסנה וק. מוסכי חוץ. יחידות המשנה של היחש"ם כללו: סדנה בסיסית, 2-3 סדמ"רים, סדנת רק"ם וכחצי תריסר כיתות טכנאים.

בתור מפקד היחש"ם, מונה סא"ל ישראל לשם, שמקץ שנה הוחלף ע"י סא"ל אהרון נצר. לא נקבע תקן למס' היחידות ביחש"ם, שכן מס' היחידות וגודלן נותר תלוי בגודל הפיקוד, בפריסתו ובסד"כ שלו בזמן נתון.

חוזק היחש"ם היה שונה ברגיעה ובמלחמה. בעת רגיעה היה מבנה היחש"ם קבוע מראש, ואילו בעת מלחמה, הוא תוגבר או הופחת בהתאם למשימות המבצעיות שהוטלו על אותו פיקוד.

תורה שבעל פה גרסה שביחש"ם יסומנו מפקדים, חיילים באמצעים המיועדים לעבור לגש"ח בעת מלחמה. לרשימה זו קראו "רשימת גש"ח".

הגש"ח שהיה תחת פיקודו של רס"ן אריה נוימן כלל 5 "פלוגות סדנה" שלא היו אלא הסדנאות המרחביות, הפיקודיות, ופלוגת תחמושת.

בשנת 1961 קיבל סא"ל לשם ישראל את משימת הקמת יחש"ם דרום וכך עשה עד לשנת 1963.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

סא"ל נצר אהרון

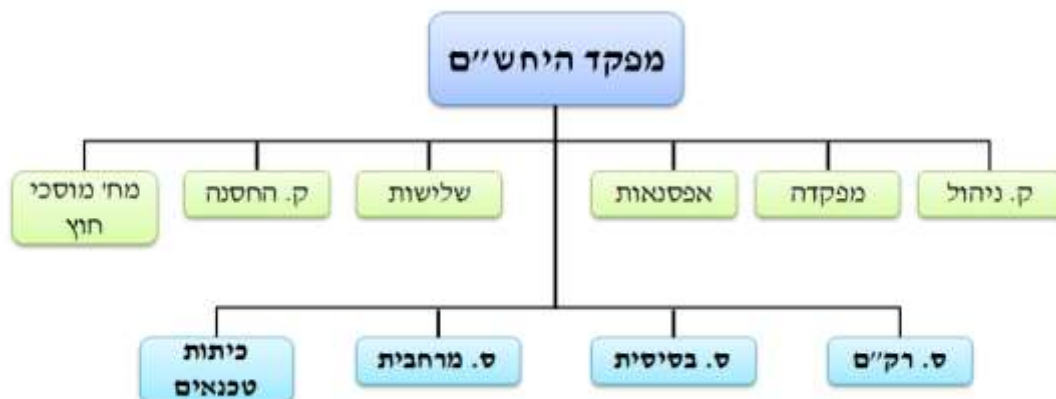
התקופה: 1963-1967

מבנה היחש"ם:

בעת רגיעה, היחש"ם, היה בנוי בצורה שכללה מפקדה ב"מחנה נתן" שבבאר שבע, ולידה סדנא בסיסית, סדנת רק"ם (4 מחלקות) ועוד מחלקה לתיקון תותחים. בנוסף, היו גם סדנא מרכבית לרכב אי ובי בקסטינה, פלס"ד מעורב בשבטה, אשר שרתה את היחידות בשטחי אימונים, סדמ"ר באילת, ושמונה כיתות חימוש של אנשי מילואים.

באותם הימים יחש"ם דרום עדיין היה בחיתוליו. טרם אורגן היחש"ם לצורך מתן אחזקה מרחבית מלאה לכלל יחידות פיקוד הדרום, אך למרות זאת תקופה זו התאפיינה ב"חשיבה שונה" בטיפול בפרט.

מבנה היחש"ם, ראשית שנות ה-60

"ביחש"ם הייתה רק עבודה ולא מעבר. חדר האוכל היה כמו מעורות עכברים, המגורים היו במאהל והסדנאות בסככות רעועות. היה תהליך של בניית סדנת רק"ם. מבנה היחש"ם כלל מפקדה, סדנא מעורבת לרק"ם ורכב, ולאחר מכן הן פוצלו, סדנת רכב בנפרד וסדנת הרק"ם בנפרד. הייתה סדנא נוספת - שישבה בקסטינה, וסדנא נוספת באילת.

המחנה היה מחנה פשוט, חדר האוכל היה בצריף והשירותים היו במבנה ארעי. במקלחות לא היו מים חמים" מתוך דבריו של רס"ן(במיל') אדרי בנימין.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ב-1 באוגוסט 1966, היה היום שבו שונו פני חיל החימוש, בעקבות רפורמה במבנה צה"ל, חל כרסום במעמדתם של קציני החיל הראשיים. עיקר השינוי בא לידי ביטוי בהוצאת יחידות וגופים מרכזיים של החיל כולל תקציבים גדולים. שינוי זה השפיע גם על היחש"ם שכן ההשפעה הייתה בכך שקוצצו משרות קבע ביחש"ם וגדל עומס עבודה על הכ"א הקיים ביחידה. ניתן לומר שראשית חודש אוגוסט לשנת 1966 היה משבר במורל היחש"ם עקב פגיעה זו.

מרות זאת, היחש"ם עסק בעיקר בתיקוני דרג ב' הכולל: החלפת מכללים, תיקוני מכללים, טיפולים ותיקונים תקופתיים יזומים והחזרה לכשירות.

"אהרון נצר היה קצין אינטליגנט מאוד – "קצין וג'נטלמן". העבודה ביחש"ם התבצעה ביום ובלילה, בעיקר עבודה ברכב וטנקי IMX. המפקד הקפיד בעיקר על ביצוע תוכנית העבודה. לא היה עיסוק בתשתיות בעקבות העדר תקציבים.

רמת המשמעת הייתה טובה, והייתה הקפדה על ביצוע מסדר בוקר מידי יום. מתוך דבריו של רס"ן בנימין (במיל') אדרי, שימש כרס"ר היחידה ולאחר מכן שימש כק. שלישות.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

סא"ל זרחיה דוד ז"ל

התקופה: 1967-1973

מאורעות מרכזיים בתקופה: מלחמת ששת הימים ומלחמת ההתשה.

בתפקיד מחש"פ דרום כיהן סא"ל פינקו אברהם וכמפקד היחש"ם כיהן סא"ל זרחיה דוד. עם כניסתו לתפקיד ניתן היה לראות כי הטיפול בפרט הינו נר לרגליו של סא"ל דוד זרחיה ז"ל. מ. יחש"ם שיודע לרדת

לפרטים כגון כמות שעות שינה של חיילי היחש"ם, מצב משפחות אנשי הקבע וכו'. חיילי היחש"ם באותה תקופה כינוהו "דוידסקו" וראו בו כאבא שני.

"עם הגעתי ליחש"ם, רואיינתי ע"י זרחיה, מפקד היחש"ם. כבר בפגישה הראשונה עם המפקד הבחנתי שהוא מאוד אנושי. בראיון הוא התעניין מאוד בנושא הבית ובפרטים הנוגעים לחיי האישיים. היחש"ם היה נראה כמו מעברה. עבדנו תחת קורות אזבסט. לאחר הראיון שובצתי בסדנת הרכב כמכונאי רכב. התכונה המיוחדת שבלטה אצל מפקד היחש"ם הינה היחס האנושי כלפי החיילים. מידי חודש הוא היה מבצע מסדרי בוקר במגורי החיילים ע"מ לוודא כי כל החדרים מדוגמים ונקיים. כמו כן היה בודק ומקפיד על ההגינה האישית של כל חייל וחייל ומתעניין בשעות השינה ויורד לפרטי פרטים בכל הנוגע לציוד אישי ע"מ שלא יחסר דבר, מרמה של סכין גילוח, מברשת נעליים, שמיכה והלבשה תחתונה. זרחיה דוד היה אבא לחיילים. האווירה ביחש"ם הייתה אווירה משפחתית, הייתה אחווה בין האנשים והרתמות למשימות שנדרשו" מתוך דבריו של רניג (במיל') יוסף בן אלוש.

סא"ל זרחיה דוד ז"ל האמין בטיפול בפרט ע"י מפקדים אך מנגד האמין במשמעת צבאית נוקשה ללא פשרות. בתקופתו האמין מ. היחש"ם גם בתרומה לקהילה בשילוב עם משימות אחזקה.

"זו התקופה שהיחש"ם התחיל לשגשג הן מבחינת משמעת, והן מבחינת טיפול בפרט.

הדאגה לפרט התבטאה בכך שהיחש"ם קלט נוער שוליים מהעיר. הנערים היו מגיעים

בהסעה מאורגנת, קיבלו ארוחת בוקר, ועבדו בסדנאות בכל המקצועות ע"מ לשקמם.

תופעה נוספת באותה התקופה הייתה חתונות ביחש"ם. אני התחתנתי ביחש"ם. החתונה

לא הייתה פרטית. לחתונה הוזמנו משרתי קבע וחובה, החופה נערכה ע"י משמר כבוד עם

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

קידונים, רב צבאי, וזמרת שהוקצאת מחינוך פד"ס. בסזנת הרכב הוקם אולם אירועים. בסזנה בקסטינה הייתה חורשה שהוכשרה כגן אירועים. ההיערכות לחתונות לא פגעה בביצוע העבודה. עם תום החתונה, הכל חזר לקדמותו. מתוך דבריו של רס"ן (במיל') בנימין אדרי, שמש כרס"ר היחידה ולאחר מכן שימש כק. שלישות.

בפיקוד דרום רוכזו, לקראת המלחמה שלוש אוגדות שריון ועוד מגוון "כוחות" שריון מקובצים. מערך החימוש המרחבי כלל סדנא בסיסית במחנה נתן וכמה סדמ"רים, בהם בקסטינה ובאילת. משימות החימוש בפיקוד זה אמורות היו להיות רבות, כלומר, מעבר לביצועי גורמי החימוש בחטיבות של שלוש האוגדות; אלא שאותן בעיות מנעו גם כאן תפקוד מלא של מערכות החימוש אלה. מפקד היחש"ם דרום, סא"ל דוד זרחיה, פיקד בשעת חירום על הגש"ח. במהלך האלתורים להצבת גש"חים לאוגדות השריון, הפכו גורמי היחש"ם של סא"ל זרחיה, במיוחד סדמ"ר, לגש"ח מאולתר, אשר הוקצה לאוגדתו של האלוף אברהם יפה. אלא שציודו של "גש"ח" זה, לא היה מותאם למשימה בדגש על ציוד החילוץ ומספר כלי הרכב בעלי הנעה קדמית בו היו מוגבלים מאד, במיוחד בהתחשב בשטח בו נועדה לפעול אוגדה 31. האוגדה השניה שפעלה במרחב דרום הייתה אוגדת הפלדה שנבנתה על מפקדת גייס ובסיסי ההדרכה שלה, ושהגש"ח המאולתר שלה נבנה על ציוד וסגל שנלקחו הן מן הסדנה הגייסית, והן, כפי שהראינו, מגש"ח. לאוגדה השלישית באותו מרחב, אוגדת עמוד האש, לא הוקצה גש"ח.

במלחמת ההתשה, סדנאות וכוחות החימוש התפרסו לאורך הצירים שהובילו לתעלה על קו הרוחב: בבלוזה, טסה, ביר תמדה, הגידי והמיתלה, במרחק של כ-30 ק"מ מהתעלה.

"שרתתי ביחש"ם משנת 1968 ועד 1979. התחלתי בתור מפקד אפסנאות גדודית, ולאחר מכן שימשתי כמפקד הימ"ח. מפקד היחש"ם סא"ל זרחיה דוד זכה לכינוי "דוידסקו". כשהגעתי ליחש"ם ראיתי את המחנה והזעזעתי מהעזובה. החלטתי לברוח, אולם – החזירו אותי והביאו אותי למפקד. המפקד ראיין אותי וראיתי אדם בעל אישיות סוחפת, אדם עם כריזמה, אדם גדול, בנאדם לעניין, מפקד אמיתי, חזק, עומד במילה, אדם שמכבד את הבריות והבריות מכבדות אותו. הוא היה משתתף במסדרי בוקר, הכיר את כל החיילים בצורה אישית בשמותיהם, ידע על כל בעיה של כל חייל והיה מעורב. במסדרים הוא היה מתחקר את החיילים, מתעניין ודואג למחסורם. שעות העבודה היו מצאת החמה ועד צאת הנשמה. דוד אמר "לא חכמה לתקן ולטפל בטנקים, החכמה היא

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

לטפל בחיילים". אחד מהנגדים, עמי, היה צריך להתחתן ביום א' והמלחמה התחילה יום לפני. המפקד החליט שלא מבטלים את החתונה, וחיתן אותו במועדון בבסיס. מה שמייחד את התקופה של דוד, היא שהוא הגיע בסוף מלחמת ששת הימים, ועזב לפני מלחמת יום כיפור. היתה עבודה רבה בגלל השיקום שלאחר המלחמה.

בתקופתו, עסק בפרויקט שיקום של נוער שוליים שלימים נקראו נערי רפול. הוא דאג לשילובם בעבודה, בסדנאות, ובכך עזר לשיקום. בתקופה שבה היה בחופשת שחרור, הוא גילה שבנו נמצא בלחימה, ואז הגיע סמוך לתעלה, והמתין 3 ימים עד לחילוצו של הבן. אזכור אותו כאחד המפקדים המרשימים שהיווה דוגמא אישית ומעבר היותו מפקד, היה אדם. "מתוך דבריו של רס"ן (במיל') בכר אליהו, מפקד הימ"ח.

נפילת שבתאי (שבי) זרחיה ז"ל במלחמת יום הכיפורים:

3 חודשים לפני מלחמת יום הכיפורים סיים סא"ל דוד זרחיה ז"ל את תפקידו כמפקד יחסיים דרום והעביר את הפיקוד לסא"ל ניניו אברהם, למרות זאת מצאנו לנכון להוסיף אירוע טרגי בחייו של מפקד זה באירוע במהלך מלחמת יום הכיפורים.

"שבתאי הוא הבן של דוד זרחיה ז"ל ועליזה שתזכה לחיים ארוכים, עליזה היא אחות בעלי וגיסתי, שבתאי שהוא בנם הבכור שנפל במלחמת יום הכיפורים. שבי כך קראנו לו, היה אצלנו בן בית, בכל חופשה מהפנימיה הצבאית היה קופץ לביתנו לשחק שח-מט עם בעלי. הפעם אני מביאה את הסיפור שאביו, סא"ל זרחיה דוד ז"ל סיפר: כח החלוץ של לוחמי גדוד 66 טס בשני מסוקי יסעור מעל הריסותיו של מעוז "מצמד" בדרך לשדה התעופה בפאיד. שעה קלה קודם לכן יצאו שני המסוקים מהמנחת המופגז של בלוזה בגזרה הצפונית. בהפגזה הכבדה שירדה על המנחת, המריאו המסוקים, כשהם מיטלטלים בפראות בתוך גלי ההזף של ההתפוצצויות. עם הכוחות שהגיעו דרומה דרך גשר הגלילים היה גם זחל"ים ובו הקשר עם בנו ברשת "גלמוד" נותק, והוא הרגיש שדבר מה איננו כשורה. הוא חש שהנה עומד להגיע היום ממנו ירא כל חייו. לקיים את הבטחתו לבנו, לחפשו ולמצאו במלחמה הקשה הזו, מלחמת אבות ובנים. שיירות ארוכות השתרכו עד שהזחל"ים שלו נעצר כעשרה ק"מ מצפון לעיר סואץ. בצומת "חבית" וציר

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

"סרג". מפקדי הגדודים לא ידעו, ואולי לא רצו למסור לאב, היכן נמצא הבן. לפתע זיהה את הטנק של שבי לפי פאנל הברזנט עם ח' שחורה במרכזו. דוד הבחין שבטנק נמצא קצין אחר. "היכן שבי שאל בחרדה? איש לא רצה לענות עד שקצין חימוש סיפר לו ששני טנקים התהפכו בתעלה עם הדוברת שהשיטה אותם ויש חשש ששבי נמצא באחד הטנקים האלה. קצין החימוש לא היה בטוח וכולם ניסו להתחמק מדוד זרחיה. דוד החליט להרים טלפון ולקרוא לאמצעי חילוץ."

מאז ה-24 בחודש אוקטובר 1973 היה סא"ל דוד זרחיה ז"ל, אביו של שבת, ממתין סמוך לגשרים ב"דזור סואר" לבואו של ציוד החילוץ שהזמין האלוף אריק שרון. שלושה ימים ארוכים המתין, מעכל לאיטו את הידיעה הנוראה שבנו איננו. אבד לו בנו יקירו. הבן שבתאי שכה חשש לגורלו מאז לידתו בארץ האהובה, הנכספת, הקשה ומרת הגורל הזאת. הוא ישב ימים שלמים לבדו על הגשר, לא אכל, לא שתה, רק ישב והרהר במר גורלו. דוד ידע שבנו נפל משום שלא היה מניח לפקודיו לטבוע בעוד הוא מציל את חייו מתהום המצולות. כזה הוא שבי שלי, וכך נהג בחייו כמו במותו. דוד ראה את המנופים הענקיים והצוללנים מגיעים, ואינם מצליחים למשות את הכלים הכבדים השקועים בבוץ. כבלי הפלדה העבים נקרעו כמו חוטים דקיקים, והצוללנים חשו ברע בעומק הרב של המים. ב-30 באוקטובר 1973 בוצע החילוץ. הייתה זו שעת ערבית ודוד הבחין ב-4 גופות צפות על פני המים. הוא ידע שאלה גופות החיילים מהטנק האחר שטבע ושבונו נמצא בטנק השני, האמודאים היו עייפים ובמצב שאסור היה להם לצלול מבחינה בטיחותית. הוא ניצב מולם, כל גופו רועד והוא פנה אליהם בתחינה: "בני נמצא בטנק השני, אל תניחו לו להיות שם לילה נוסף". היה זה רגע שאין איש יכול לסרב לו, תחושה של כאב ושל הזדהות עם אדם שהנורא מכל קרה לו, וכי זהו רגע שכל מאמץ יהיה נעלה מאין כמוהו. האמודאים מיחי הצוללנים ירדו שוב למים השחורים וקשרו את הטנק לכבלי המנוף, אחר כך עלו למעלה וסימנו באצבע "וירה" המנוף הרים את הטנק וגופותיהם של שבתאי זרחיה ויואב אברשימי צפו למעלה. האמודאים יצאו מהתעלה אחד מהם נשא את גופתו של שבי. דוד התבונן בפני ילדו המת, האב שמר על כוחותיו עד שהגיע הקומנדקר שלקח את גופתו של שבי ואז התמוטט סא"ל דוד זרחיה ז"ל והכרתו אבדה. כשהתאושש מזריקה שקיבל לקח את ארון בנו לצפון הארץ לקבורה, הוא דפק בדלת הבית ורעייתו יצאה לקראתו, רואה אותו עומד כמי שעולמו חרב עליו: "עליזה, שבי שלנו איננו..."

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

אל"ם ניניו אברהם

התקופה: 1973-1976

מאורעות מרכזיים: מלחמת יום כיפור.

בשנת 1973 מונה סא"ל ניניו אברהם למפקד יחש"ם דרום. עם כניסתו לתפקיד ביצע סא"ל ניניו אברהם אבחון יחידה ושם לנגד עיניו מספר תחומים לעיסוק ובהם איכות מתן שירות ליחידות, סביבת העבודה, כלי עבודה ותנאי השירות לחיילי היחש"ם.

"הגעתי ליחש"ם, לאחר המתנה קצרה לעזיבתו של המג"ד הקודם בתפקיד זמני באוגדה 143 בשדה תימן. במסגרת תקופת ההמתנה, ביקרתי ביחש"ם, לעתים, התרשמתי מתפקודו וכן הייתי קשוב ליחידות השונות של הפיקוד משביעות רצונם משרותי האחזקה שקיבלו. עוד בטרם כניסתי לתפקיד התגבשה אצלי בצורה מאוד ברורה, באיזה תחומים עלי לשים דגש מיוחד ומהם הנושאים אותם יש לשפר".

היה ברור כי יש מקום לשיפור רב בתחום מתן שרותי האחזקה.

כמוכן היה ברור כי תנאי העבודה, כלי העבודה, המתקנים השונים שעמדו לרשות החיילים המקצועיים אינם מאפשרים שירות מיטבי, ועליהם להשתפר. מדובר היה במבנים בלתי מתאימים וישנים, מגורים, חדרי אוכל ואפילו מחסנים לציוד אישי או ח"ח.

בנוסף לנ"ל, מאחר ומרבית שרותי כקצין בכל הרמות עברו עלי בסדנא גייסית 650 השתרשה אצלי התובנה כי תנאי השרות של החייל הינם הגורם המכריע ביכולתו לתת תפוקה, להתנהג כחייל ממושמע ולהעביר את תקופת שירותו בצורה בה הוא לבסוף יהיה גאה במה שהוא עושה וגם מפקדיו יהיו שבעי רצון ממנו.

לכן מיד עם היכנסי לתפקיד שלושה תחומים הנ"ל היו במרכז העשייה שלי ושל כל מפקדת היחש"ם בתקופה הראשונה.

מאחר ותקציבי הבינוי היו מוגבלים, נעזרנו בכל דרך אפשרית וחוקית לאסוף חומרים לגדר המחנה, לבנות סככות חדשות לשפר תנאי עבודה ומגורים תוך מאמץ בלתי מתפשר לעמוד בתכנית העבודה הפיקודית. מתוך דבריו של סא"ל (במיל') ניניו אברהם.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

רקע:

מלחמת יום הכיפורים פרצה בהפתעה, למרות הידיעות המודיעיניות שהתקבלו, למרות ההבחנה בריכוזי הכוחות המצריים והסוריים לאורך הגבולות. ביום שבת ה-6 באוקטובר 1973 יום כיפורים תשל"ד, בעוד רבים הנמצאים בבית הכנסת או נחים בבתיהם, כבר התנהלה פעילות קדחתנית ביחידות חימוש רבות. ההתרעה על כוננות נתקבלה עוד ביום ה' בלילה. חטיבות שריון אחדות החלו כבר להתארגן, מחסני החירום פתחו שעריהם ושדרות טנקים החלו להיערך למסע הארוך. במקביל, החלה הערכות בסדנאות חי"ח. מרבית הסדנאות היו במצב של כוננות מיום שישי, ערב יום הכיפורים בשעות הצהריים. יחידות חימוש אחרות כבר החלו בגיוס המילואים שלהן. מלחמת יום הכיפורים אופיינה ע"י שלוש עובדות יסוד:

- א. הייתה זו מלחמה שנערכנו לקראתה ללא התרעה מוקדמת.
- ב. שלבי הלחימה המוקדמים אופיינו בלחימה אינטנסיבית שגרמה שחיקה גדולה של ציוד הלחימה אצל הכוחות הבולמים שעמדו. בנחיתות מספרית בולטת, לעומת הכוחות התוקפים של האויב.
- ג. המלחמה נמשכה הרבה יותר זמן מאשר המלחמות הקודמות של מדינת ישראל.

מבנה היחש"ם:

המערך החימושי בפיקוד הדרום היה מאורגן בשתי מסגרות: המערך הנייח והמערך הנייד. המערך הנייח כלל את: יחש"ם דרום, יחש"ם הערבה והסדנאות שלהם. יחש"ם דרום, בפיקוד סא"ל אברהם ניניו, היה מורכב ממפקדת היחש"ם, מהסדנה הבסיסית, מארבע הסדנאות המרחביות, מסדנת הרק"ם, מהמוסכים האזרחיים המשולבים לאחזקת רכב היר"ם המגוייס ומהפלס"ד, פלוגת הסדנה הניידת (חירום). תפקידו היה להישאר במהלך המלחמה, בפריסתו הקיימת ולשמש גורם הקולט כלים שלא ניתן היה לתקנם במערך הקדמי. יחש"ם דרום היה מבוסס על כוח האדם הסדיר והשלמות המילואים ויחידותיו היו פרוסות כפלוגות בבאר שבע, אל עריש, אילת, עין יהב ושארם אל-שייח' ופלוגת הגישור והצליחה בזיקים. הוא סיפק שירותי אחזקה לכל היחידות שהיו ערוכות במרחב. יחש"ם הערבה תוכנן לשמש כמערך הקדמי של מרחב סיני. היה מבוסס על כוח המילואים, עם גרעין קטן של חיילים סדירים. היחש"ם אמור היה להתפרס באל עריש עד בלוצה וטסה ולתפוס את מתקני גש"ח של אוגדת סיני. התכנון לא יצא לפועל כפי שנקבע, מצב ששיבש את התאום והקשר בין הגופים השונים ובעיקר בנושא העברת מתקני גש"ח האוגדה ליחש"ם המילואים. ביום שישי, 5 באוקטובר, הוציא קצין החימוש הפיקודי, סא"ל פסח ליבנת, בתיאום עם יחש"ם דרום ועם גייסות השריון, פקודה לביטול חופשות. הוא הורה לניניו, מפקד יחש"ם דרום למנות את סגנו, רס"ן משה כהן, כממלא מקום מפקד היחש"ם במחנה נתן וניניו עצמו

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

הועבר לפקד על יחש"ם הערבה שתוגבר בחיילים וקצינים סדירים ויצא לכיוון סיני. י"ום שישי, ערב יום הכיפורים, תפס אותי בשטח בבחינת טנק פינוי מוקשים בנוכחות אלוף הפיקוד. כשחזרנו בבהילות למחנה הסתבר לנו די מהר כי מלחמה החלה וכלים רבים יתחילו לנוע לכיוון סיני על שרשראות לאורך צירים קשים של מאות ק"מ, כאשר אין בדרכים אלו מתקני אחזקה וסדנאות. מתוך דבריו של סא"ל (במיל') אברהם ניניו. למחרת, 6- באוקטובר 1973, בשעות הבוקר, ניתן אישור לביצוע גיוס אנשי מילואים, הוצאו התרעות לאנשי המילואים, אישור לעבוד בשבת וביום הכיפורים וכן ניתנה הוראה להוציא 50 טנקים של אוגדת עמוד האש וכ 150- כלי רכב אחרים, שהיו בתיקון ביחש"ם דרום. נקבע כי יחש"ם דרום יהיה אחראי לכוחות הנעים בציר באר שבע-עסלוג', ניצנה-ביר תמדה ויפרוס חוליות במספר צמתים. סדנה גייסית, השייכת לגייסות שריון, נקבעה להיות אחראית לצירים אל עריש-בלוזה-רפידיים.

הסדנה הגייסית שימשה בכל ימות השנה כסדנת השריון המרכזית של צה"ל, אך בעת חירום ובמלחמה, שימשה כעתודת המטכ"ל לתגבור הכוחות, על פי הצרכים. הסדנה החזיקה בנוסף לגש"ח שהוכפף לאוגדת סיני, גש"ח נייד לטובת אוגדת "עוצבת הפלדה" והיא נתנה במהלך המלחמה ולאחריה, גיבוי לכוחות הלוחמים בשיפוץ המכללים, יחידות הכוח וביצוע תיקונים של הטנקים הפגועים.

בתאום עם המחש"פ (אל"ם פסח ליבנה) התחלנו לארגן זחלמ"ם, ני"ים ומשאיות תוך כוונה לצוות פלוגות אחזקה ניידות שתלונה ו/או תתמקמה לאורך הצירים ותתנה את האחזקה הנדרשת כדי שהכלים יגיעו ליעדם, לחזית. הצלחנו לארגן פלוגת רק"ם ופלוגת רכב ב', ואם זיכרוני אינו מטעני, שתי הפלוגות יצאו לדרך כבר במוצ"ש. בינתיים ניתנה

הוראה לגייס את חיילי המילואים של היחש"ם, ואלו החלו להגיע לקראת יום א'. במשך הימים הבאים המשיכו חיילי המילואים להתארגן ולהצטייד, ופלוגה אחרי פלוגה ירדו לכיוון סיני והתפרסו, כל אחת לפי ראיית הצורך באותה שעה. מאחר והגש"ח

שנתן אחזקה לאוגדה ברפידיים ובמרחב, דילג ממחנותיו הקבועים, פלוגותינו תפסו

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

והתמקמו במחנותיהם. במחנה נתן נישאר סגני רס"ן משה כהן, כממלא מקום המג"ד ואני ירדתי עם כל הפלוגות הניידות, מילואים וסדיר לסיני". מתוך דבריו של אל"ם (במיל') ניניו אברהם.

יחש"ם הערבה היה מוכן במוצאי ה-6 באוקטובר לתנועה. כיתות היחש"ם היו פרוסות בצמתים ולאורך הצירים ואנשי החוליות סייעו בחילוץ הטנקים ששקעו בחול, פרסו זחלים או התהפכו. בסך הכל תיקנו היחש"מים 87 טנקים ותומ"תים שהיו בדרכם לחזית ועוד 177 בזמן הלחימה. בנוסף תוקנו בסדנאות רפידים, טסה, בלוזה, פלס"ד, סדנאות הרכב - למעלה מ-4,000 כלי רכב.

"ניניו החליף את זרחיה ולאחר 3 חודשים פרצה מלחמת יום הכיפורים. היחידה הייתה כבר מסודרת ומשוקמת. היינו ערוכים למלחמה. שום דבר לא עצר את ניניו. הוא הלך קדימה ועשה וקידם נושאים ביוזמתו. אוגדה 143 של אריק שרון, ירדה על גלגלים

לרפידים והיחש"ם נתן את כל האחזקה ע"מ שיוכלו להגיע לשטח, ולאחר מכן היחש"ם ירד לרפידים. ניניו ירד עם כל המטה שלו, וחילי המילואים שגוייסו בסדנת רפידים, בירקמדה, בלוזה, בטבאסה. המפקדה ישבה ברפידים ואחרי שחצו את התעלה הוא דילג את פלוגות הרכב והרק"ם לצד השני של התעלה. הם ישבו בפה"ד, והפלס"ד ישב בדיר חבית, ליד החווה הסינית. היחש"ם נתן מענה מרחבי לכל הכוחות הלוחמים, בלי סוף עבודה, יומם לילה. במחנה נתן היה העורף, נתנו מענה למרחב, תיקנו רכב מגויס במוסכי חוץ.

מה שמיוחד במפקד היחש"ם, שעשה הכול ביוזמתו. הוא הלך לשטח, וניהל את כל היחש"ם בצורת גש"ח. ניניו בנה את כל היחש"ם. הוא היה שמרן, בנה את מחלקת היצור. הצבא היה צבא דל, עני. המילואימניקים עמדו במשימות. ניניו עסק בעיקר בבניית היחש"ם לצד העמידה בתוכנית העבודה". מתוך דבריו של רס"ן אליהו בכר, מ. ימ"ח דרום.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

עם סיום הקרבות לא תמה עבודת אנשי החימוש, בשלב זה החלו לעסוק ביחש"ם בשלושה תחומים עיקריים: שיקום ותיקון אמל"ח כוחותינו, טיפול בחיילי היחידה וקליטת שלל וכחלק מכך החל יחש"ם דרום לבצע חזרה לכשירות לנגמ"שי "טורפז" ו" BTR" תרמנו למאמץ המלחמה ככל יכולתנו ועל כך זכינו לשבחים והוקרת תודה רבים. עם הזמן, לאחר שוך הקרבות, התחלנו לקבל מהפיקוד משימות של שיקום והחזרה לכשרות כלים שונים, רכב קרבי שלל, רכב צהלי, נשק רב, ציוד אופטי וגוראטורים כל זאת עדיין בפריסה במרחבי סיני.

תוך משימות אלו לא שכחנו את סדנאת האם במחנה נתן, ובאופן רצוף וקבוע דאגנו

להעביר לשם בכל הזדמנות ציוד, חומרים מתכות וכל מה שלדעת "המומחים" שלנו חשבו שנחוץ.

אכן הוקמו במחנה נתן לאחר המלחמה סככות חדשות ששימשו מטרות שונות ונחוצות שלא היו מוקמות לולא הציוד והחמרים הרבים שהצלחנו להעביר.

מספר חודשים לאחר המלחמה, החלו חיילי המילואים להשתחרר לאט לאט, התחלנו להתקפל בחזרה למחנה נתן ובהדרגה תוך כניסה לשגרת אחזקה של יחידות הפיקוד וכן תוך קבלת וביצוע תכנית ההחזרה לכשירות של רק"ם, רכב, נשק וגוראטורים.

שיכתבנו את פקודות הקבע, בהתאמה לצורך השעה, בעיקר בהתייחס לתכנית העבודה המאתגרת ולמבנה היחידה וצרכיה.

בנינו בשטח המחנה, שיפרנו את פלוגת הרק"ם והרכב, הן בכלים והן באמצעים. העברנו את משרדי היחש"ם למקומם החדש והתארגנו למאמץ הלא קטן לעמוד בתכניות העבודה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

במשך כל תקופת המלחמה ואחריה, למרות כל הקשיים, היעד של הטיפול בפרט, האזון הקשבת לחייל והטיפול בכל בעיותיו האישיות לא ירד מסדר היום והמשיך להיות הנושא המועדף על מפקדי ומטה היחש"ם. מתוך דבריו של סא"ל (במיל') אברהם ניניו. כך סיכם סא"ל אברהם ניניו מפקד יחש"ם דרום את מלחמת יום הכיפורים :
"אינני זוכר בדיוק כמה זמן שהיינו בסיני גם לאחר המלחמה, אולם לאורך כל המלחמה וגם לאחריה, הפלוגות הפרוסות ברפיצים, בטסה, במתלה, בביר תמזה,,, וכן פלוגת הגישור והצליחה,,, נתנו את השרות והאחזקה לכל הכוחות ששהו במרחב ללא לאות במסירות יום ולילה."

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

סא"ל בארי אברהם ז"ל.

התקופה: 1976-1979

מאורעות מרכזיים: מבצע שיקום כלים ממלחמת יום כיפור.

אברהם, בן נעמי ומנחם בורשטיין, נולד ביום כ"ז באלול תרצ"ח (23/09/38) בפתח תקווה. בשנת 1957 התגייס אברהם לצה"ל, הוא ראה את עתידו במסגרת הצבאית, ולאחר שסיים את השירות הסדיר חתם על המשך שירות בצבא הקבע.

במלחמת יום הכיפורים היה מפקד פלוגת הרק"ם ביחידת החימוש הפיקודית (יחש"ם), ונשלח לחזית לתחזק את אוגדתו של אריק שרון.

באותה תקופה נתגלתה אצלו מחלה קשה שהחלה להציק לו, הרופאים ציוו עליו מנוחה מוחלטת, אך במקום זאת, יצא אברהם לחזית והמשיך במסירות בתפקידיו ומילאם באחריות רבה ותוך התעלמות מבעיותיו ומכאוביו.

לשיא פעילותו הגיע אברהם כשמונה למפקד יחידת החימוש המרחבית (יחש"ם) בשנת 1976, תפקיד שבו ראה את התגשמות החלום של כל קצין חימוש מעולה.

בתוקף תפקידו כמפקד יחש"ם דרום, דגל בארי בעבודה קשה ובסיסמה "נאה דורש נאה מקיים", כל מי ששירת ביחש"ם באותה התקופה ידע זאת.

אברהם ידע לעשות הפרדה בין מפקד פקוד לבין חבר אדם, אנשיי היחש"ם אהבו אותו מאוד וידעו כי ברגע שייבצע את עבודתם נאמנה יקבלו בתמורה וכך היה.

"בארי אברהם ז"ל היה יותר ממפקד בשבילי אפשר לומר שממש היה כמו אח, בתקופת

כהונתו הייתה ביחש"ם משמעת חזקה מאוד, היו לו הרבה דרישות והוא היה מג"ד קשה

שאהב מאוד סדר ומשמעת וקצת פחדו ממנו חיילי ומפקדי היחש"ם, לא היו אצלו

"חוכמות" הוא דאג תמיד שהתוכנית עבודה תעמוד על 100% והיה קפדן מאוד. היו לו

דרישות מעל ומעבר לטובת היחש"ם בפרט והצבא בכלל. הוא ידע טוב מאוד להטיל

סמכויות. בארי אברהם ז"ל היה קודם כל

בן אדם ובן אדם טוב ואחר כך דאג לכל

השאר. הוא התחיל את תפקידו במ"פ רק"ם

ואחר כך עבר להיות מגד, אני זכיתי לשרת

במחיצתו עד שנפטר יהי זכרו ברוך". מתוך

דבריו של רנייג (במיל"י) דני שרף.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

בין השנים בהם כיהן סא"ל בארי אברהם כמפקד היחידה שכל היחסיים את טובי בניו ביניהם:

רב"ט קראדי אברהם ז"ל בן רינה וזכאי נולד בבאר שבע ד' באייר תשי"ח 24/04/1958 התגייס לצה"ל בשנת 1976 ונפל בכ"ה בסיוון תשל"ט 20/06/1979 בעת מילוי תפקידו. בחודש אפריל 1979 בתום שלוש שנות שירות בצה"ל שוחרר אך לא חלפו חודשיים מיום שחרורו והוא נקרא לשירות מילואים שם מצא את מותו הטראגי.

סמ"ר גאון דוד ז"ל בן מזל ושלוש נולד בתל אביב י"ג בטבת תשט"ז 28/12/1955 התגייס לצה"ל בפברואר 1974 ונפל בכ"ח באב תשל"ז 12/08/1977 בעת מילוי תפקידו. דוד נפל באזור רפידיים שבסיני.

רב"ט בוטבול חיים ז"ל בן זהבה ואברהם נולד בחיפה י"ד באדר תשי"ז 18/02/1957 התגייס לצה"ל באוגוסט 1975 ונפל בו' בניסן תשל"ז 25/03/1977 בעת מילוי תפקידו. ב-21/03/77 נפצע חיים ולאחר 3 ימים מת מפצעיו.

סרן שבתאי ז"ל בן בלה ויוסף נולד בתל אביב ד' בתמוז תשי"י 16/06/1950 התגייס לצה"ל באוגוסט 1968 ונפל בט"ו בסיון תשל"ז 01/06/1977 בעת מילוי תפקידו בפלוגה קדמית בסיני.

ברחובות י"א באדר 1973 ונפל בי"ח באייר

סמל פרטוש שלמה ז"ל בן מזל ויוסף נולד תשט"ו 05/03/1955 התגייס לצה"ל בנובמבר תשל"ו 17/05/1976 בעת מילוי תפקידו.

טור שכטר שאול ז"ל בן אלה ופיבל נולד ברומניה ט"ז באדר ב' תשל"ח 19/03/1957 ונפל בט"ו בכסלו תשל"ח 24/11/1977 בעת מילוי תפקידו. שאול נפל במהלך שירותו, בעת נסיעה על גבי משאית עלה הרכב על מוקש וכתוצאה מכך נפצע שאול ולאחר מכן נפטר בבית החולים.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

”לחיות” מאת אברהם בארי

6.3.1973

אל"ם אוחיון יוסף.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

התקופה: 1979-1982

מאורעות מרכזיים: מלחמת שלום הגליל.

אוחיון יוסף הגיע ליחש"ם בשנת 1979 וכיהן כמפקד היחש"ם כ- 3 שנים, במהלך שירותו ביחש"ם דרום פרצה מלחמת שלום הגליל.

מבצע שלום הגליל, או מלחמת לבנון הראשונה החלה ב-6 ביוני 1982 והסתיימה ביוני 1985, עם נסיגת כוחות צה"ל משטחה של לבנון, למעט מאזור רצועת הביטחון בדרום לבנון. תקופה ארוכה מאוד חיו תושבי הגליל תחת צילם הכבד של מטחי "קטיושות", מצב בלתי נסבל זה הביא את שלטונות המדינה לקבלת הכרעה-מלחמה בארגוני הטרור בלבנון, ניסיון ההתנקשות בשגריר ישראל בלונדון באותה תקופה מר שלמה ארגוב, היה האות לתחילת הפעולה. מטרת הפלישה ללבנון הייתה פגיעה בבסיסי הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף) בדרום לבנון, מבסיסים אלו שוגרו טילי קטיושה לעברי יישובי הצפון של ישראל וכן ייצאו מהם מחבלים שחדרו לשטחי ישראל וביצעו פעולות טרור.

שר הביטחון דיאז אריאל שרון האמין שמבצע מהיר יוכל לסלק את אש"ף מדרום לבנון ולחסל את יכולתו המבצעית של הארגון. בהמשך השתנתה מטרת המלחמה וצה"ל לא עצר את כוחותיו במרחק של 40 ק"מ מהגבול כפי שנקבע בתחילה אלא התקדם עוד כדי לגרש את כוחות אש"ף מכל לבנון. במלחמה זו השתמש צה"ל לראשונה בטנק המרכבה סימן 1 ובעקבות לקחי המלחמה פותח המרכבה סימן 2, וכן שודרגו טנקי המרכבה סימן 1. במלחמה זו נהרגו 670 חיילי צה"ל וכ- 18,000 איש ביניהם 10,000 חיילים סורים וחמושים פלסטינים. על כוחות צה"ל שהשתתפו במלחמה נמנה כוח חיל החימוש, והוא שנע בעקבות הלוחמים, כאשר התברר שצה"ל עתיד לשהות בלבנון תקופה ממושכת הוחלט להקים יחידות חימוש מרחביות בשטח לבנון. נוכח היקף הכוחות ומגוון הכלים שנמצאו בגזרות השונות, נדרשו כוח אדם ואמצעים טכניים ברמה גבוהה. בגזרה המערבית הוקם יחש"ם אשר אוכלס באנשי פיקוד הצפון ובאנשי פיקוד המרכז, ואילו היחש"ם שהוקם בגזרה המזרחית אוכלס באנשים מפיקוד הדרום. לכל פעילות שהתבצעה בשטח לבנון נדרשו מלבד אנשי המקצוע, אנשים נוספים לצורך ליווי ואבטחה. מגוון העבודות, כמות היחידות להן ניתן השירות ודחיפות הביצוע, יצרו מצב מתמיד של מחסור בכוח אדם.

בתחילת המלחמה סדנת צאלים העלתה פלגה לסדנת בית הילל ליד קריית שמונה ומאותו הרגע כל האחריות עברה לפלוגת הרכב, היחש"ם נתן מענה אחזקתי לכל מי שנלחם בגזרה הצפונית. במלחמה זו פעלו סדנאות יחש"ם דרום ללא הפוגה, ובשלב הבלימה הוטל על חוליות יחש"ם דרום להחזיר את הכלים במהירות המרבית לכשירות מבצעית. בשלב המתקפה סייעו החוליות בבניית הכוח שהכריע את הקרב והעתיק את המלחמה לאדמת האויב, כלי הרכב עברו מרחקים עצומים ממחסני החירום לשדה הקרב ואנשי יחש"ם דרום גילו יכולת מקצועית מעולה וכושר אלתור בתיקון הכלים. כתוצאה מכך זכו הכלים "באורך נשימה" שחיזק את כוחות הלוחמים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

"אוחיון היה מפקד הכוח שתחזק את כל ציוד הצליחה, בתפקיד זה הוא היה חייב להיות מאוד יצירתי ולהביא ציוד מאוד יקר של חלקי חילוף וכך עשה, יוסף תחזק את כל הציוד במהלך המלחמה ולאחריה, יוסף תיפקד גם כקצין החימוש ונתן שירותי אחזקה בדרג ב' וגם נתן מענה ליחידות בדרג א' לציוד מורכב וייעודי. במלחמת שלום הגליל סדנת צאלים העלתה פלגה לסדנת בית הילל ליד קריית שמונה ומאותו הרגע האחריות עברה לפלוגת הרכב, היחש"ם נתן אחזקה לכל מי שנלחם בגזרה הצפונית." מתוך דבריו של א.ע.צ שלמה חן. בשגרה היה תפקיד היחש"ם לתת אחזקה צמודה בדרג ב' לכוחות במרחב לבנון וסיוע לדרג א'. עיקר פעילות היחש"ם במהלך הלחימה התמקד בדרג ב' לרכב, טיפולי ב' לרכב ונגמ"ש, דרגי ב' לטנקים, החלפת חטיבות כוח לנגמשיים, ולטנקים, תיקונים וטיפול בגנראטורים וסיוע שוטף ליחידות. כן נועדו לבצע פעולות חילוץ ולספק חלקי חילוף. בחירום, נועדו לתת אחזקה מרכבית לכוחות המרחב, כולל כוחות תגבור, עד לגיוס מערך המילואים.

המסוק

מלבד הטיפולים השוטפים, עליהם אמונים אנשי היחש"ם הם עסקו גם בטיפולים יוצאי דופן, בכלים שלא היו מוכרים להם, כמו מסוק של חיל האוויר וספינת דבור של חיל הים. אחד ממסוקי חיל האוויר, שנהג להביא לסדנאות אספקת חלקי חילוף בהיטס, לא הצליח להמריא לאחר שפרק את מרכולתו. אנשי היחש"ם הציעו את עזרתם בהנעתו, אך הטייסים חששו. רק לאחר קבלת אישור ממפקדת טייסת המסוקים, החלו אנשי היחש"ם לטפל במסוק המושבת. תוך זמן לא רב הצליחו אנשי יחש"ם דרום להניע את המסוק ועל כך זכה לשבחים ולתודות.

מקורות חלקי החילוף ליחש"ם לבנון היו היחש"מים הסדירים בפיקודים והשלמות החלפים התקבלו מתוך הגש"חים של האוגדות הסדירות, הספקת החלפים התבצעה משלוחות מצל"ח שנפרסו במרג' עיון.

עבודה קשה ואמיצה של אנשי היחש"ם הביאה לאי פגיעה ברצף הלחימה בכל ימי הקרבות. בסיום המלחמה פעלו חוליות יחש"ם דרום לשיקום הרכב והשריון הפגועים והייתה להם עבודה עצומה, ומאז הסדנאות הרחיבו את מסגרותיהן וקלטו חיילים סדירים, קבע ומילואים. אוחיון יוסף תחזק את כל הציוד במהלך המלחמה ולאחריה.

חיילי ומפקדי היחש"ם גילו מקצועיות יוצאת דופן במספר רב של תחומים רק"ם אופטיקה נשק רכב גנרטורים ושרותי חילוץ.

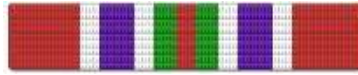
העבודה האמיתית ציפתה לחיילי היחש"ם דווקא עם סיום הלחימה. החיילים נאלצו להשקיע זמן רב ועבודה מרובה כדי להשיב את הכלים לרמת כשירות תקינה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

" בתקופת יוסף אוחיון הפלוגה שלנו הייתה שותפה מלאה למלחמת שלום הגליל והיינו עובדים כל יום עז השעות הקטנות אפילו ללא תשלום תרמנו מעצמנו למערכת ללא קבלת תשלום". מתוך דברי א.ע.צ גלינה רייגורודצקי.

אות מערכת שלום הגליל שהוענק לחיילי צה"ל ששירתו בחודשים הראשונים של מלחמה.

על אנשי היחש"ם/חיל החימוש כתב המשורר:

דמויות של יום חול

לראשם לא קשרו עטרת, הם נטולי זוהר והילה
לא כתבו עליהם כותרת, ובניצחון- להם לא חלקו תהילה.
בלהט האש ובשאון הקרב, ידם המיומנת ידעה נשק לתקן
ולפשפש בטנק, בתוך קרביו, ואת התותח הפגוע לאכן.
מכוסים פיח בעובי זרת, והאוזן בגריז סתומה
דמעות בנזין מעינם נוטפת, וכל גופם בצבע אדמה.
אז תנו גם להם כבוד, והשאירו בסיפור עבורם פינה חמה
כי הדבר ידוע ואינו סוד, הם לחמו בכלים שניצחו במלחמה.

חייליו של יוסף אהבו אותו מאוד וכינו אותו "אישיות מיוחדת במינה", הוא אהב לעזור בתחומי הת"ש והפרט והחיילים אהבו אותו מאוד הוא דאג להם בצורה מלאה.
בנוסף על כך דאג יוסף לאנשי הקבע ביחש"ם ואף ערך חתונה לנגדת בשם יהודית אלקיים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

החתונה

יהודית אלקיים הייתה אשת קבע בין השנים 1978-2004 בתחילת שירותה הייתה ביחש"ם הערבה בסיני כפקידת לשכה, את שירות הקבע שלה החלה יהודית כמפעילת מחשב בפלוגת המפקדה, ועם הזמן התקדמה להיות מנהלת מחסן בסדנה הרק"ם.

יהודית הכירה את בעלה אבי מגיל 13 בתנועת הנוער, ליהודית כיום שלושה ילדים קובי, שיר ואור ושני

נכדים רוני ואריאל.

בעת ביקור החלפת מפקדי יחש"ם נוצרה שיחה בין יהודית ליוסף אוחיון בחדר מחשב בו עבדה והוא אמר לה שהוא זוכר אותה ששירתה בסיני.

יהודית סיפרה ליוסף כי היא צריכה להתחתן והמצב הכלכלי לא מאפשר לה לערוך חתונה.

אוחיון יוסף העלה את ההצעה לערוך את החתונה ביחש"ם במסגרת ערב גיבוש לאנשי קבע ובנות זוגן. לאחר שיהודית שכנעה את בעלה לערוך את החתונה ביחש"ם אישרה יהודית ליוסף אוחיון לערוך את החתונה.

ארגון החתונה יצא לדרך וכל היחש"ם נרתם לעזרה. לחתונה נערכו כמו במבצע צבאי, היחש"ם היה מקושט בדגלים, היו טנקים עם קנים מוצלבים ויהודית ואבי בעלה נכנסו בגיף פתוח והייתה התרגשות ושמחה גדולה.

החופה נערכה בחדר האוכל של פלוגת המפקדה ע"י הרב הפיקודי ורב היחש"ם.

לחתונה הגיעו כל אנשי הקבע של היחש"ם ובנות זוגם וכמובן בני המשפחה של יהודית ואבי.

לאחר החופה נערכה מסיבת החתונה בחדר האוכל של פלוגת הרק"ם שכללה להקה, מוסיקה, ריקודים וכמובן אוכל משובח מצוות מטבח היחש"ם.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

במהלך כהונתו של יוסף אוחיון כמפקד היחש"ם בשנת 1982 החל מעבר יחש"ם הערבה לאיחוד עם יחש"ם דרום אך נקטע עם פרוץ מלחמת שלום הגליל וקיבל תנופה מחודשת לאחר פינוי הכוחות מלבנון בשנת 1984.

חייליו של יוסף מספרים שהיה אדם משכמו ומעלה, אבא למופת וכל נגד היה רוצה להתברך ולשרת תחת פיקודו. בסיום תפקידו ביחש"ם דרום עבר יוסף אוחיון לכהן כמחש"פ דרום.

"שהיה מפקד היחש"ם אני הייתי בפיקוד הדרום בתור ק. הנדסת הייצור ועבדתי איתו באופן ישיר. יוסף היה אישיות מיוחדת במינה, אהב לעזור בתחומי הת"ש (הפרט) ואף קיים חתונה לנגדת מהיחש"ם. חיילים אהבו אותו מאוד הוא דאג להם בצורה מושלמת, הוא דגל באמרה שמפקדים חייבים לשמש דוגמא מבחינת משמעת, ביצוע משימות ופקודות, הוא דאג לפרטי פרטים ואפילו דאג לאזרחים להסעה שבאותה התקופה היה קשה להשגה." מתוך דבריו של א.ע.צ משה בן שטרית.

" אוחיון יוסף היה המגד שלי שהייתי חייל בשנת 1975 היה מאוד חשוב לו שהחייל ירגיש טוב באשר הוא חייל, נושא הפרט היה בראש מעייניו הוא היה דוחה הכל למען הפרט ודאג לטפל בכל בקשה שלנו כחיילים וכמפקדים על מנת לדאוג ראשית כל לפרט. הוא דאג על אסטטיקה סביבתית ותמיד רצה שהכל יהיה נקי. היה מאוד קשוב לצורכי החיילים ודאג שאף חייל לא ייפגע. תמיד דאג לקדם כל תהליך ומהלך והיה מפקד למופת". מתוך דבריו של רנ"ג (במיל') דרעי יעקב.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בין השנים בהם כיהן אוהיון יוסף שכל היחש"ם את טובי בניו ביניהם :
רב"ט קראדי אוחנה גבריאל ז"ל בן מזל ומרדכי נולד במרוקו כי באדר תשי"ט
28/02/1959 התגייס לצה"ל בדצמבר 1977 ונפל בלי בניסן תשמ"מ 15/04/1980 בעת
מילוי תפקידו.

סמל יונה מנשה ז"ל בן לטיפה וזכאי נולד בטבריה א' בחשון תשכ"ב 11/10/1961 התגייס לצה"ל
בפברואר 1980 ונפל בייג באייר תשמ"א 17/05/1981 בעת מילוי תפקידו.

טור אבידני עמוס ז"ל בן שולמית ודניאל נולד בירושלים ח' בתשרי תשי"ט
22/09/1958 ונפל בז' בניסן תשמ"א 11/04/1981 בעת שירותו הצבאי.

רב"ט ראובן אורי ז"ל בן מזל ועזרא נולד בפתח תקווה ד' בשבט תשכ"א
21/01/1961 התגייס לצה"ל במרץ 1978 ונפל בג' באב תשמ"א 04/08/1981 בעת
שירותו הצבאי.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

סא"ל סיגן אבנר.

התקופה: 1982-1984

מאורעות מרכזיים: הטמעת שיטות מעקב תכנון ושליטה. סיגן אבנר היה ק. הנדסת הייצור בפיקוד הדרום ולאחר מכן היה מפקד היחש"ם. המאפיינים הייחודיים שלו היו יישום והטמעת שיטות מעקב תכנון ושליטה על כל ביצועי היחש"ם, תפוקות, תמחור משימות, תקינה הנדסית ואפילו עלויות תקציביות.

"סיגן אבנר היה מפקד היחש"ם שהצליח ליישם ולהטמיע שיטות מעקב, תכנון ושליטה על כל ביצועי היחש"ם ותפוקותיו, תמחור משימות, תקינה הנדסית ואפילו עלויות תקציביות. היה הראשון שהגה את הרעיון לבצע עלויות לכל משימה. אני זוכר שהוא ידע להאציל סמכויות על פקודיו על מנת שייבצעו בעבורו עבודה שתכליתה לייצע אותו עד איזה רמה הוא צריך להתעסק בתחום הניהול. אבנר סיגן היה דמות מאוד דומיננטית ודאג מאוד לת"ש ביחידה." מתוך דבריו של א.ע.צ שלמה חן.

אבנר היה בין הראשונים שהתחיל בתקצוב עלויות לכל משימה. בתקופתו ביחש"ם דרום הטיל אבנר משימה על מהנדס הייצור של היחש"ם דיאז בן עמי דוד לבצע בעבורו עבודה שתכליתה להגיד לו עד איזה רמה הוא צריך להתעסק בתחום הניהול, היחש"ם קיבל פניות רבות מצד יחידות וחטיבות לגבי כלים שנמצאים בתיקון בסדנאות, ולא הייתה לו אפשרות להתעסק בזה באופן אישי. לכן הוא מינה את בן עמי להכין בעבורו ובעבור היחש"ם עקרונות אחזקה, בנייה וארגון.

סיגן אבנר המשיך בדרכו של מפקד היחש"ם הקודם אוחיון יוסף בהיבט של דאגה לת"ש ולפרט, וכן היה דמות מאוד נערצת בקרב חייליו ופקודיו. אבנר היה קצין משכמו ומעלה, אהב מאוד את אנשי היחש"ם כאדם לאדם ולא כמפקד וידע לדבר עם כולם "בגובה העיניים".

לאבנר חשוב היה להלחם בתדמית שצוירה ליחש"ם באותה תקופה כ"מחנה עבודה" ודאג לעשות זאת דרך טיפול בכוח אדם. אבנר הקפיד מאוד על נושא הראיונות לחיילים ואנשי הקבע, להיות קשוב לבעיות הנגדים והחיילים ומתוך דרך טיפול זאת אשר הוכיחה את עצמה, הגיעו בכל בוקר אוכלוסיית המשרתים ביחש"ם במטרה לעבוד ולקדם את העבודה.

עד היום זכור אבנר סיגן כמפקד מזן "אחר" בעל חשיבה יצירתית ושונה. שיטות עבודתו השתרשו ביחש"ם וניתן לראות זאת עד ימינו אנו.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

" סיגן אבנר שימש כאחד המפקדים הטובים שיזע היחש"ם, היה מאוד אבאי ולבבי, היה עובד כמו כולם כנגד מהמניין אני זוכר שיום אחד עברתי ליד לשכתו וראיתי מישהו עובד בגינה ושהתקרבותי נוכחתי לדעת שזהו מפקד היחש"ם. הוא תמיד היה נכנס למחלקות ושואל את כולם חיילים ונגדים כאחד על התחושות שלהם בעבודה בבית ותמיד מקשיב ולעיתים גם נותן פתרונות ". מתוך דבריו של רניג שמוליק יושבייב.

"התגייסתי בסוף מלחמת לבנון הראשונה- חלק מאיתנו עלו לצפון לסדנת נפחה וחלק נשאר בחיון- קיבלנו שיירות של משאיות עם מנועים, עבדנו סביב השעון להחזרת הכלים לכשירות, מזלנו שהיו אנשים איכותיים סיימנו קורס מכונאי מרכבה סימן-1. 49 אנשים מתוך 53 ושליש היו עתודאים. איכות האנשים הייתה מאוד גבוהה וזה טרם לחברות לרוח התקופה ועבודה המשותפת. נתנו שיירות בחיון לכל המרחב, שיזפון, סיירים והתחלה של צוקי עובדה וימ"ח בעוצבת אדום שנתן מענה בדרג ב' להרבה יחידות. חלקנו היו יוצאים בבוקר לעבודה בשטח וחלק היו נשארים במנועיה. היציאות היו שבת כן שבת לא, היה גיבוש ברמה גבוהה, וחברות איתנה. לא הרגשנו את החיסרון של הבית מרוב שהיה כ"ף. היינו יושבים במבנים יבילים, בשנות ה-90 התחילו לבנות את המבנים והיה קשה לפנות את היבילים כי היינו כולם ביחד ולא רצינו להתפצל לפלוגות." מתוך דבריו של רניג מקסים לוי.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בין השנים בהם כיהן סיגן אבנר שכל היחש"ם את טובי בניו ביניהם:

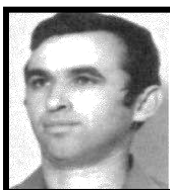
רב"ט ברכה יצחק ז"ל בן רחל ויעקב נולד בתורכיה תש"ד 1944 נפל בט' בסיון תשמ"ג
21/05/1983 בעת מילוי תפקידו במלחמת שלום הגליל.

רב"ט דניאלוב נתנאל ז"ל בן איסתם ועוזיאל נולד בברית המועצות ט"ו באלול
תשכ"ג 04/09/1963 התגייס לצה"ל באוגוסט 1983 ונפל בכ"ט באב תשמ"ד
27/08/1984 בעת מילוי תפקידו.

סמ"ר בנימין יהושוע ז"ל בן זהבה ואברהם נולד בקריית שמונה כ"ו בחשון תשכ"ג
23/11/1962 ונפל בא' באייר תשמ"ד 03/05/1984 בעת מילוי תפקידו בדרכו
למשימה שקיבל עליו.

רס"ר גרוסמרק פנחס ז"ל בן מלכה ומרדכי נולד בפרדס חנה כרכור י"א בתמוז
תשי"א 15/07/1951 התגייס לצה"ל בשנת 1968 ונפל בא' בניסן תשמ"ב 25/03/1982
בעת מילוי תפקידו כאשר נסע בתפקיד לבסיסו שבעיר עזה, מחבל הטיל רימון על
מכוניתו פנחס נפגע ונהרג במקום.

טור שטורם משה ז"ל בן שרה ויוסף נולד ביהוד כ"א בתמוז תשכ"ב התגייס
לצה"ל באוגוסט 1980 ונפל בג' באלול תשמ"ג 11/08/1983 בעת שירותו הצבאי.

התפוצץ

סמל טירם תומר ז"ל בן צביה ושמואל נולד בחדרה י' בכסלו תשכ"ג
07/12/1962 התגייס לצה"ל בפברואר 1981 ונפל בג' בשבט תשמ"ג
17/01/1983 בעת מילוי תפקידו כאשר טיפל בתיקון מנוע של טנק,
המנוע וחלק ממנו פגע בתומר.

רס"ר נגר יעקב ז"ל בן שושנה ויוסף נולד בנתניה ב' באייר תשי"ב 27/04/1952 התגייס לצה"ל
בשנת 1970 ונפל בכ' בכסלו תשמ"ג 06/12/1982 בעת שירותו הצבאי.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

סא"ל אלכס מאיר

התקופה: 1984-1988

מאורעות מרכזיים בתקופה: אינתיפאדה ראשונה

סא"ל אלכס מאיר התמנה לתפקיד מפקד היחש"ם בספטמבר 1984, את הפיקוד על היחש"ם קיבל מסא"ל סיגן אבנר, אחד המאפיינים הבולטים בתקופתו היה מתן דגש לתחום המשמעת ביחש"ם, שכן סא"ל אלכס מאיר התחיל את שירות הקבע כנגד בפלוגת הרק"ם, ויש הטוענים שהמשמעת והקשיחות נטמעו בו מתקופה זו, לאחר מכן עבר למסלול הקצונה, מפקדים מהעבר מציגים אותו כסמל ביחש"ם, שכן לפני שהתמנה לתפקיד מפקד היחש"ם הספיק להיות מ"פ צאלים ומ"פ רק"ם ביחש"ם.

אנשים מספרים שבתקופתו של סא"ל אלכס מאיר הייתה ביחש"ם אווירה של משמעת, בטיחות ועמידה במשימות ובדרישות גבוהות, הדבר קיבל ביטוי בחוסר התפשרותו של מפקד היחש"ם מביצועי היחש"ם בכלל הרבדים. סא"ל אלכס מאיר היה דורש מקצינו עבודה קשה ותכליתית, תוך צפייה לתוצאות איכותיות, אנשים מספרים שהיה איש של עבודה בעל דרישות גבוהות מעצמו ומפקודיו, הוא עסק בפרטים הקטנים והיה שותף לעשייה באופן אישי, תמיד נתן דגש לתחום השירות ליחידות ודרש מתן שרות מעבר לציפיות הלקוח.

אנשים מספרים שהיה מפקד קשוח מאוד בעל דרישות גבוהות, אשר תמיד היה ערני למתרחש בפלוגות היחש"ם, היה חשוב לו לדעת ולהיות מעורב במתרחש בפלוגות היחש"ם תוך מתן דגש לתחום החברתי והגיבוש בפלוגות.

בתקופתו של סא"ל אלכס מאיר התרחשו שינויים ארגוניים אשר השפיעו לדורות, תחילה בוצע שינוי בתפיסת האחזקה ביחש"ם תוך התמקדות במערכות הייעודיות, בוצעה עבודת מטה להעברת מחלקת האופטיקה מפלוגת הרק"ם לפלוגה הייעודית בתוך מחנה נתן, עבודה אשר נבעה ממחסור מקום בפלוגת הרק"ם ומתוך ראייה עתידית להתפתחות תחום האלקטרואופטיקה בצה"ל, עבודה אשר בסיומה הועברה מחלקת האופטיקה לפלוגה הייעודית.

שינוי ארגוני נוסף כלל העברת מחלקת הנשקייה אשר שבזמנו הייתה גם כן בפלוגת הרק"ם ומכוון שגם למחלקת הנשקייה דאז לא היה מקום ברק"ם ומתוך התעצמות האמצעים לאחזקה ביחש"ם והשינוי בתפיסת האחזקה, הוחלט להעביר את מחלקת נשקייה גם כן לפלוגה הייעודית.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

כמפקד היחש"ם סא"ל אלכס מאיר דאג תמיד שהיחש"ם יהיה גוף חלוץ ומרכזי בתחום האחזקה בדגש על יחידות הבטי"ש (חטיבת גבעתי אשר הייתה תחת פיקודה של עוצבת סיני השייכת לפיקוד הדרום), ובנוסף מתן מענה אחזקתי ברמת הגולן וקבלת אחריות על קו בבית הילל וקירית שמונה.

האינתיפאדה הראשונה

מהומות שפרצו ברצועת עזה ב 9 בדצמבר 1987 התפשטו תוך זמן קצר גם ליהודה ושמרון. האלימות והמרי כונו עד מהרה "אינתיפאדה" (התקוממות, התנגדות) בפי הפלסטינים.

צה"ל ניצב בשטחים מול מאבק אלים, צבאי במהותו, אך אזרחי באופיו, שהיה שונה מהפעילות החבלנית עימה התמודד בעבר. זירת הלחימה התלקחה ברחובות ההרים ובשבילי הכפריים ביהודה, שומרון וחבל עזה. ה"אינתיפאדה" חייבה איפה את צה"ל לפתח אמצעים ודרכי חשיבה חדשים. עם תחילת ההתקוממות הוזרמו לעזה כוחות צבא רבים, הוקצו מכלאות לעצורים והוכשרו במהירות מתקנים שונים לקליטת כוחות במסגרת מאחזים, מחנות קבע ומחנות ארעיים.

היחש"ם תרם רבות בתקופת האינתיפאדה, בתחום האחזקה היחש"ם הוציא חוליות לאחזקת רכב, רק"ם וציוד יעודי לגזרת עזה, אנשים מספרים שחוליות האחזקה היו יוצאים לתיקון תקלות בתוך שטחי הרצועה בשעות לא שגרתיות ולרוב תחת אש, מעבר לתחום אחזת החימוש סייע היחש"ם באמצעות מחלקת הייצור בהקמת גדרות ומתקנים שונים אשר שמשו את הכוחות בשטח.

בינואר 1988 סיים סא"ל אלכס מאיר את תפקידו כמפקד היחש"ם, עם סיום תפקידו כמפקד היחש"ם פרש אלכס מאיר מצה"ל בדרגת סגן-אלוף.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

אל"ם בן דוד אריה

התקופה: 1988-1990

אל"ם בן דוד אריה התמנה לתפקיד מפקד יחש"ם דרום בינואר 1988, חשוב לציין שאל"ם בן דוד אריה היה מפקד היחש"ם הראשון בדרגת אלוף-משנה, דבר אשר נחשב כהישג היסטורי באותה התקופה שכן היחש"ם קיבל הכרה על פועלו וביסס את מעמדו ביחס לכלל יחידות הפיקוד.

עם כניסתו לתפקיד הביא עימו המפקד החדש רוח חדשה ליחש"ם, אנשים מספרים שכמפקד הפרט אצלו היה מרכז העשייה, הוא העניק יחס חם לחיילים והקשבה מלאה לצורכי הפרט, דאג לסביבת העבודה נעימה, והאווירה ביחש"ם נעשתה נעימה ומשפחתית מאוד, הוא רצה להביא לכך שאנשי היחש"ם ייהנו להגיע למקום העבודה. משיחה עם מפקדים מהתקופה נאמר שהיה מפקד עממי, שדיבר תמיד בגובה העיניים, אדם לבבי ודואג אשר נערץ מאוד ע"י פקודיו.

במהלך תקופתו כמפקד היחש"ם התרחשו שינויים ארגוניים רבים: תחילה בוצעה הרחבה לתקני מפקדת היחש"ם, נוסף תפקיד סגן מפקד היחש"ם בדרגת סגן-אלוף, נוספו תפקידי מטה מגוונים כגון קצין עבודות אשר היה אמון על מוסכי חוץ ובוחן ראשי לתחום הטכני ובנוסף בקרה על תחום תוכניות העבודה של היחש"ם. בהמשך הוקמה סדנה לתיקון כלי צמ"ה, כגון טרקטורים וכלים מכנים הנדסיים, אשר לימים הפכה הסדנה למרכזית בפיקוד הדרום. לאחר מכן מחלקת צהר"ם אשר הייתה שייכת לפלוגת הרכב במחנה נתן הועברה לסדנא הייעודית כמו כן מאוחר יותר הועברה גם מחלקת מלגזות וזאת לאור ראה ארגון ביחש"ם.

כמו כן בתקופת שירותו של אל"ם בן דוד אריה כמפקד היחש"ם, החלה התעצמות בתחום אחזקת הרק"ם ביחש"ם, ההתעצמות החלה באחזקת הנגמ"ש שנכנס ב-1988, לאחר מכן האכזרית ובשנות ה-90 נכנס לאחזקה בפלוגת הרק"ם ביחש"ם תותח התומ"ת M 109 (הדוהר), שהוא שדרוג של תומ"ת הרוכב הוכנסו בו אמצעים טכנולוגיים כגון חיבור ל-GPS. בתחום הנשק, אל"ם בן דוד אריה יזם שיפור לתהליך אחזקת רובה צלפים, בתהליך החדש הוכשר נגד כצלף, ובכך ניתן היה לבצע איפוס ולקבוע את כשירותו של הנשק.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בתקופתו של אל"ם בן דוד אריה כמפקד יחש"ם, חל שיפור ניכר בתשתיות היחש"ם, אשר בא לידי ביטוי בשדרוג מגורי החיילים, הוא החליט לשנות את כל הצבע בבסיס שהיה באותה תקופה צבע אדום צהוב לצבע כחול הוא האמין שצבע כחול יביא יותר חשק לאנשים לעבוד.

השיפור המשמעותי בתשתיות העבודה היחש"ם התמקד בסדנת הרכב במחנה נתן אשר נתנה

מענה לכלי רכב מסוג ריאן, גייפ אמריקאי וני"נ לסוגיו, כחלק מהשיפור נבנו סככות עבודה חדישות ומשופרות עם אבזור חדיש לאותה התקופה, אשר החליפו את הסדנאות הישנות, סככות העבודה החדשות נבנו עבור מחלקות דרג ב' וייזום ומחסן חלפים מתוך חשיבה לשיפור תהליך וסביבת העבודה, בנוסף נבנה מחלקת בחינת רכב חדשה.

באוקטובר 1990 סיים אל"ם אריה בן דוד את תפקידו כמפקד היחש"ם, אנשים מספרים שבמסיבת הפרידה שערכו עבורו אנשי היחש"ם, אל"ם אריה בן דוד התרגש מאוד עד כדי דמעות באומרו שהוא מרגיש כי הוא עוזב היום את משפחתו וכי תקופת שירותו ביחש"ם הינה אחת החשובות והיפות בחייו.

עם סיום תפקידו כמפקד היחש"ם מונה אל"ם אריה בן דוד לתפקיד מפקד בית ספר למקצועות החימוש.

אל"ם דוד בכר

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

התקופה: 1990-1992

מאורעות מרכזיים בתקופה: מלחמת המפרץ

באוקטובר 1990 התמנה אל"ם דוד בכר לתפקיד מפקד יחש"ם דרום. אנשים מספרים שבתקופתו של אל"ם דוד בכר ניתן דגש רב לתחום המשמעת תוך הקפדה על שעות הפעילות ביחש"ם, בנוסף הייתה קיימת ירידה לפרטים בכלל התחומים ודרישות לניתוח תהליכים ברמה גבוהה ורמת ביצוע ושירות ליחידות ללא פשרות. אנשים מספרים שדרש לבצע מסדרים רבים בכלל הסדנאות, מסדרים אשר דרשו מלאכת הכנות והתבצעו בהקפדה יתרה תוך ירידה לפרטים ומתן דגש למגורי החיילים. תחום החינוך בתקופתו של אל"ם דוד בכר קיבל עדיפות עליונה, לחיילים בוצעו טיולים, ימי כיף וסדרות חינוך רבות ביחס לשנים קודמות, בנוסף, הוא ייצב את נושא משפחות השכול של היחש"ם בכך שהתמיד על מפגשים עם משפחות השכול באירועים מרכזיים ביחש"ם. בתקופתו של אל"ם דוד בכר, השיג היחש"ם הישגים רבים בתחום שיפור ומיצוב תהליכי העבודה, בוצעו סקרי הנהלה במרווחי זמן מוגדרים ומתוכננים מראש, תוך מתן דגש על תחום העמידה בתוכניות העבודה, כ"א וניהול הייצור בפלוגות. כחלק מעבודת מטה בראשותו של אל"ם דוד בכר לשיפור תהליכי העבודה הוחלט על פילוח הסדנה הייעודית לתחומי אחזקה על מנת לשפר תהליכי עבודה מרכזיים בסדנה.

היחש"ם במלחמת המפרץ

ב-2 באוגוסט 1990 פלשה עיראק לכווית וסיפחה אותה אליה, ב-17 בינואר פתחה ארה"ב במתקפה אווירית על עיראק, יום לאחר מכן כתגובה עיראק שיגרה טילי סקאד לכיוון סעודיה וישראל, המלחמה הסתיימה בתבוסתה של עיראק ונסוגת כוחותיה מכווית. 8 טילי סקאד נחתו בישראל במלחמה זו בתל אביב ובחיפה. הטילים גרמו לפציעת 12 אזרחים ולהרס בתים אך לא לקורבנות בנפש. ההכנות בישראל החלו כבר זמן רב לפני כן בעקבות איומי סדאם חוסין, החשש היה כי מדובר בטילים כימיים. לאחר מכן הצטוו אזרחי המדינה לחבוש מסיכות הגנה ולהסתגר בחדרים אטומים. כמו כן אנשי היחש"ם ישנו ביחידה ע"מ לתת מענה במקרה של נפילת טילם על אזור הנגב. היחש"ם נערך למצב של פצועים ונפגעים רבים, תורגלו כיתות אלונקאים ופינוי פצועים עפ"י הצורך. אנשי היחש"ם היו מוכנים לתרחיש שיצטרכו לתת מענה בעת נפילת טילים. כמו כן, היחש"ם היה מוכן לתת מענה אחזקתי במחלקת צב"ם ומחלקת קידמ"א בכלים לטיהור אבי"כ כגון ריאו אבי"כ ומקלחות שדה לטיהור נפגעים לאור האיום בשימוש בטילים כימיים נגד מדינת ישראל. כחלק ממסקנות המלחמה הוחלט על הקמת פיקוד העורף שהחל את פעולותיו בפברואר 1992 כאחד מלקחי מלחמת המפרץ.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ביולי 1992 סיים אל"ם דוד בכר את תפקידו כמפקד היחש"ם הדרומי, וכאות הערכה על תפקודו ביחש"ם מונה לתפקיד בכיר במחלקת האחזקה במטכ"ל.

אל"ם זאב אלון (אנוליק)

התקופה: 1992-1995

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

אל"ם זאב אלון (אנוליק) מונה למפקד יחש"ם דרום בין השנים 1992-1995 וזאת לאחר שצבר ניסיון מקצועי ומבצעי רב. בתחילת דרכו שימש כקצין החימוש של אביגדור קהלני במלחמת יום הכיפורים במהלכה ניתן דגש ממשי לצורך באנשי חימוש מקצועיים שילוו את הכוח הלוחם ויתנו מענה אחזקתי מיידית, תובנות אלו ליוו את אל"ם זאב אלון בכל דרכו הצבאית. בהמשך שרותו, שימש כמפקד יחש"ם במערב לבנון, (עם פתיחת המערכה בדרום לבנון בשנת 1982 הוחלט על הקמת שני יחש"מים נוספים בלבנון. יחש"ם החוף התבסס על כוח אדם מפיקוד צפון ופיקוד מרכז, יחש"ם המזרחי התבסס על כוח אדם מפיקוד הדרום). אל"ם זאב אלון (אז רס"ן) מונה בשנת 1983 לסגן מפקד יחש"ם, בשנת 1984 לאחר פציעתו של מפקד היחש"ם מונה למפקד היחש"ם עד לפירוקו בשנת 1985. עד למינויו של אל"ם זאב אלון למפקד היחש"ם שימש במספר תפקידי מטה במפקדת חיל החימוש.

אל"ם זאב אלון קיבל לידיו את יחש"ם דרום אשר מנה 8 סדנאות :

4 סדנאות במחנה נתן ו - 4 סדנאות חוץ : בקציעות, בצאלים, בזיקים ובעזה.

פלוגת זיקים הייתה ממוקמת ליד בסיס זיקים. בסדנה תוקנו רכבים חומים ורכבים אמפיבים (מיועדים לנסיעה ביבשה ובים). לקראת שנת 1993 נסגרה הסדנה ואוחדה עם סדנה צאלים. סדנת עזה הייתה ממוקמת במרכז רצועת עזה ותיקנה רכבים חומים וזחל"מים. הסדנה הייתה בנויה מגרעין פיקודי ישראלי ומפועלים ערבים שעבדו עבור צה"ל. סדנה זו הייתה הסדנה היחידה בחיל חימוש שמתקנת זחל"מים. עם התגברות מעשה האלימות באינתיפאדה ולאחר מספר תקריות ירי שבמהלכן אף נפצעו מספר נגדים של היחש"ם הוחלט לסגור את סדנת עזה ולהעבירה לכרם שלום. בשנת 1995 נסגרה סדנת עזה והועברה לכרם שלום.

אל"ם זאב אלון קיבל לידיו יחש"ם עם קשים משמעותיים בכ"א וחוסר מתמשך בחלקי חילוף לרכב ורק"ם. פערים אלו העמידו בפני היחש"ם אתגר אמיתי לעמוד בתוכנית עבודה. במספר מקרים לא הצליח היחש"ם לעמוד בתוכנית העבודה שהוגדרה לו בשל פערים אלו. בנוסף לאתגרים הקיימים, התמודד היחש"ם בקליטת אמל"ח חדש. טנקי המרכבה סימן 3 שנכנסו למערך בתחילת שנות ה - 90 החלו להגיע לטיפולם תקופתיים ביחש"ם. לצד הכשרת

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

סככות העבודה לקליטת הצל"ים החדש, נשלחו אנשי המקצוע להכשרות מקצועיות. בסיום הכשרות אלו יישמו אנשי היחש"ם את לימודיהם על הכלים שנכנסו לטיפול בסדנאות הרק"ם. גם בתחום התומ"ת בוצעו הכשרות והערכות לקליטת צל"ים חדש עם שדרוג מערך תומ"ת רוכב לתומ"ת דוהר.

תפיסת האחזקה של אל"ם זאב אלון הייתה כי ניתן לבצע משימות עפ"י כ"א הנמצא ביחש"ם ולא עפ"י דרישות הדרג הממונה. שחיקת כוח האדם עד לביצוע המשימה אפשרית רק במקרה בוא נראה פתרון קרוב באופק. כאשר אין פתרון קרוב יש חובה על המפקדים לשמור את כ"א להמשך עבודה ושרידות היחש"ם.

כלפי פקודיו ביחש"ם דרש אל"ם זאב אלון כי יתנו 110% מעצמם בביצוע משימתם, כלפי הדרגים הממונים הצהיר לא פעם כי "אם אין קמח לא יהיה לחם".

גישתו זו גרמה לשמירה על חוסנו של היחש"ם והגבירה את המוטיבציה בקרב חיילי ונגדי היחש"ם. בתקופה זו למרות הקשיים הרבים זכה היחש"ם בפרסים רבים וביניהם מקום ראשון בתחרות סדנאות מצטיינות.

בתקופתו של אל"ם זאב אלון בוצעה תנופת בנייה רחבה ביחש"ם במסגרתה נבנה מבנה המפקדה של פלוגה הרכב, הורחבה סככת צריח בפלוגת הרק"ם ונבנו מתקני אחזקה חדשים בפלוגת צאלים.

לצד העשייה המרובה אל"ם זאב אלון דאג לרווחת הפרט והווי היחידה.

אל"ם זאב אלון זכה לאהדה רבה ויוצאת דופן מחיילי ונגדי היחש"ם הוא נחשב בעיני כל למפקד אנושי קשוב ומבין, פתוח עם חייליו ונגדיו.

את הערכתו הרבה לחיילי ונגדי חייל החימוש בכלל והיחש"ם בפרט ניתן להבין מהציטוט הבא: "לכל חיל יש יחידה מובחרת. לגולני ולצנחנים זוהי הסיירת, לחיל הים הקומנדו הימי ולחיל החימוש – היחש"ם. לכם, החיילים, הייתה זכות לשרת ביחש"ם ולבצע את כל המטלות על הצד הטוב ביותר. לנו, המפקדים, הייתה זכות לפקד על כל החיילים בנפרד ושל כולנו ביחד.

יחד, חיילים ומפקדים, יצרנו את אוירת המשפחה והש"יכות הייחודיות לנו".

ב-1995 סיים אל"ם זאב אלון את תפקידו כמפקד היחש"ם, ובמקומו מונה לתפקיד מפקד היחש"ם אל"ם סלמן משה.

אל"ם סלמן משה

התקופה: 1995-1998

מאורעות מרכזיים בתקופה: מבצע "ענבי זעם"

אל"ם סלמן משה מונה למפקד יחש"ם דרום בין השנים 1995 ועד 1998.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בשנים אלו ידעה מדינת ישראל תקופה קשה וארוכה של פיגועי תופת שכוונו כלפי אזרחי וחיילי המדינה. לצד התגוננות והגברת מוכנות צבאית בשל המצב הבטיחוני במדינה. צה"ל בכלל והיחש"ם בפרט התכוונו לקראת תהליך רה הארגון ואיחוד מרכזי האחזקה החימושים. בשנת 1995 אוחדה סדנת כרם שלום עם סדנת צאלים למרכז שרות לרק"ם ורכב

מבנה היחש"ם לאחר סגירת סדנת כרם שלום

במהלך שנת 1996 התקיים מבצע ענבי זעם בגבול הצפון, במהלך המבצע היחש"ם סייע לפיקוד צפון בכיתות אחזקה, ובסבבי חטיבות הכוח לטנקים ומערכות בקרת האש האלקטרוניות. במהלך אותה שנה נקלט במערך טנק מרכבה סימן 3 ב"ז (ברק זוהר). יחש"ם דרום ופלוגת הרק"ם נערכו לקליטת הטכנולוגיה החדשה ע"י הסמכות מקצועיות לבעלי המקצוע. לאור תהליך ריכוז כוחות האחזקה במתקנים מרחביים וניתוקם מיחידות השדה, גדל הצורך לשמור על מוכוונות מרכזי העבודה למתן שרות ליחידות. מטבע הדברים כאשר מרכז אחזקתי מושתת על תוכנית עבודה מיטשטש הקשר בין הדרג המאחזק לדרג השדה. לכן, במקביל לעשייה השוטפת, היה צורך בנורמת עבודה שתאחד שוב את קשרי האחזקה למול צורכי היחידות. בתקופתו של אל"ם סלמן משה ביצע היחש"ם קפיצת מדרגה בתחום ניהול האיכות, יחש"ם דרום אימץ נורמת בקרה ומדידה מעולם האיכות הנקראת TQM, במסגרת נורמה זו שדרג היחש"ם את תהליכי העבודה והבקרה. תהליכי עבודה תועדו ותוקפו מחדש, נקבעו נורמות אחזקה ובוצעה מדידה למעקב אחר תפוקות תוכנית העבודה. תהליכים אלו ביססו את מעמדו של יחש"ם דרום כיחידה אחראית הלומדת ומתפתחת ארגונית לצד שמירה על מקצועיות. כחלק מהשינוי והמהפך בתחום האיכות ביחש"ם, יחידות המרחב הוגדרו כלקוחות היחש"ם, וככאלה, נעשה כל מאמץ לשמרם ולענות על צורכיהם. היחש"ם כארגון הוגדר כמוכוון לקוח והגדיר רמות שרות יוצאות דופן בקנה מידה צה"לי. היחש"ם נדרש להגיע למיצוי יכולותיו המקצועיות על מנת לעמוד בתוכנית עבודה ובמתן שרות ליחידות המרחב. לראשונה בוצע ביחש"ם מעקב סדור ומתועד אחר ביצוע תוכניות עבודה, נקבעו נורמות שרות בהכוונה לכשירות יחידות השדה והונחה התשתית העיקרית לתרבות ארגונית מודרנית. בתקופת כהונתו של אל"ם משה סלמן הפך היחש"ם לארגון צבאי לומד ומפותח המושתת על מערכת בקרה ומדידה מתקדמת. אבני היסוד שהונחו באותה התקופה ליוו את היחש"ם בהמשך הדרך

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

באימוץ נורמות האיכות והבטיחות המתקדמות ואף בהפיכת היחש"ם לארגון בעל נורמות עבודה תעשייתיות.

במהלך שנת 1997 בוצע תרגיל יחש"ם רחב היקף במסגרתו תורגל היחש"ם עפ"י מתאר לחימה קיצון. בין יתר פלוגות היחש"ם שתורגלו תורגלה פלוגה ייעודית בתחום האופטיקה והאלקטרוניקה. במסגרת התרגיל הוזרמו כמויות גדולות של מכלולי בק"ש לתיקון בפלוגה. משאיות וקרונות בק"ש פרקו את מכלולי הבק"ש התקול בהמוניהם במחסן הפלוגה ומחלקות האלקטרוניקה נדרשו לעבוד מסביב לשעון על מנת לעמוד בקצב התיקון הדרוש.

במסגרת התרגיל נבחן בפעם הראשונה תהליך עבודה צמוד כרטיס תיקון. עפ"י תהליך עבודה זה נדרש היה להזין את פרטי הצל"ם שנכנס לתיקון בטרם העברתו למחלקות לתיקון. תהליך זה גרם לצוואר בקבוק קריטי שהעמיד בסכנה את הצלחת התרגיל כולו. רף הלחץ בפלוגה הייעודית עלה והורגש עד מפקדת היחש"ם.

מפקד היחש"ם אל"ם שלמן משה הפגין רוח מנהיגות יוצאת דופן ובעיצומו של התרגיל כינס את כלל החיילים ונגדים של הפלוגה ושיחת עידוד ומוטיבציה.

אנשי הקבע שנכחו בשיחה מתארים: **"אנשים נכנסו לשיחה עם ראש מורכן ותחושת כישלון ויצאו ממנה מחוזקים ומלאים מוטיבציה"**, **"מפקד היחש"ם הציל את התרגיל בזכות שיחת המוטיבציה"**.

בחקר תקופתו של אל"ם שלמן משה כמפקד היחש"ם עלתה תמונה מעניינת הממחישה את גדולתו של מפקד היחש"ם, הדרג הבכיר ביחש"ם תאר תקופת עשייה מרובה, ניתוח תהליכי עבודה ואיכות מתקדמים ביחס לנורמות הנהוגות באותה התקופה. "הייתה הרגשה של עשייה תמידית בכל הכוח ובכל התחומים". הדרג הנמוך ביחש"ם, רצפת הייצור, חש תקופה שלווה שאפשרה ביצוע תוכנית עבודה ברמה גבוהה תוך העמקת מקצועיות והתפתחות אישית. תקופה זו בראיה היסטורית הייתה נקודת העוגן המקצועי של היחש"ם שאפשרה למקבלי החלטות בצבא לבחור ביחש"ם דרום לאחד תחתיו בהמשך את מרכזי האחזקה בערבה ובדרום.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ב- 1998 סיים אל"ם סלמן משה את תפקידו כמפקד היחש"ם, ובמקומו מונה לתפקיד מפקד היחש"ם אל"ם שחר קדשאי.

תא"ל שחר קדישאי

תקופה: 1998-2001

מפקד יחש"ם 653 תא"ל שחר קדישאי החל את הקריירה הצבאית שלו בתחילת שנות ה-80. הוא התגייס לצה"ל במסגרת העתודה הטכנולוגית כהנדסאי תעשייה וניהול. לאחר מספר תפקידים, השתחרר מצה"ל לאחר מלחמת שלום הגליל. מספר שנים לאחר מכן הוא חזר לשירות מלא רוח התלהבות ומילא תפקידים בכירים מאוד במספר בסיסים. בגיל 40, מונה למפקד יחש"ם דרום.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

תא"ל שחר קדשאי, נכנס לתפקידו בעידן רה הארגון שבוצע בצה"ל בכלל וביחש"ם בפרט. תהליך רה הארגון ביחש"ם הינו נגזרת ישירה לתהליכי ההתייעלות וההצטמצמות של צה"ל. חלק ניכר מתפקידו כמפקד היחש"ם, היה גיבוש השינויים שהיחש"ם עתיד לעבור בשנים הקרובות.

בשונה מתהליכי התייעלות רגילים, תהליך רה הארגון מתייחס לטווח זמן ארוך של חמש ועשר שנים ואולי אפילו יותר. לצורך כך גובשו צוותי משימה אסטרטגיים אשר בוחנים ומגבשים תהליכים ודפוסי פעולה לגבי תשעה נושאים מרכזיים, שאותרו כראויים לבחינה ושינוי לטווח הקצר והארוך. התשעה הם:

1. התאמת כוח אדם למסגרת השרות ביחש"ם ומקצועו.
2. אחריות משימתית כוללת.
3. התאמת מבנה וארגון היחש"ם.
4. ניהול ובקרת משאבים ותשתית.
5. תכנון כוח אדם ופיתוחו בראיית הצרכים בטווח הארוך.
6. פיתוח תפיסת תפקיד דרג הביניים.
7. פיתוח דרכי פעולה ויוזמות למתן שרות.
8. הגדרת מנגנוני תגמול ותמרוץ.
9. יצירת תרבות ארגונית מתקדמת תוך שיפור יעילות.

אחד מהנושאים שליוו את תהליך רה הארגון הינו מיזוג יחש"ם הערבה תחת פיקודו של יחש"ם דרום, כאשר התהליך הזה מכוון למימוש האסטרטגיה כפי שגובשה בצה"ל ובאט"ל. במהלך זה צומצמו פלוגות ואוחדו תשתיות אחזקה תחת מפקדת היחש"ם, כאשר כל פלוגה חוזקה אורגנה למימוש אחריותה בגזרת אחזקה רחבה יותר.

יחש"ם הערבה

יחש"ם הערבה הוקם בשנת 1969 כחלק מהפקת לקחי החימוש ממלחמת ששת הימים. בתחילת הקמתו הוכפפו שתי הפלוגות (רכב ב' והרק"ם) ברפידים תחת פיקודו של הגש"ח. שתי פלוגות אלה, שלימים הוסב שמן לפלוגה ב' ו-ה' בהתאמה, שימשו את הגרעין הבסיסי סביבו הוקם וגובש מבנה הגש"ח.

מעתה מבנה הגש"ח הוא: 4 פלוגות הפרוסות בעורף הכוחות הלוחמים – פלוגות אלה שמשו כגרעין מוצק ועצם מיקומן קיצר את טווח הנגישות לצל"מ פגוע או בלתי תקין. הפלוגות החלו בשיגור צוותים ניידים לביצוע התיקונים ביחידות ובתוך שטחי הלחימה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בשיטה זו קוצר משך התיקון וכפועל יוצא, רמת כשירות היחידות הלכה וגבהה. במהלך חודש ספטמבר 1969, ולאחר שהסתבר כי עדיין קיימות "פריצות" במתן שרותי אחזקה מהירים ויעילים, הוחלט על הקמת שתי פלוגות נוספות שמיקומן בסמיכות לכוחות הלוחמים ועל צירי הכניסה המובילים לעבר התעלה. במשך כל שנות קיומו, יחש"ם הערבה לוקח חלק פעיל כמו כל יחידה הנמצאת במרחב – מלחמות, אימונים, תוכניות עבודה, שינויים ארגוניים ושינוי מקום. הרבה מדפוסי היחש"ם הקדמי ותורת חיל חימוש, יסודם מיחש"ם הערבה. הניסיון שצבר היחש"ם במשך שנות קיומו נרכש בדרך ארוכה של פעילות והווה יסוד לדפוסי פעולה ותורת חיל החימוש. מההכרזה על הקמתו בשנת 1969, מלחמת ההתשה, הקמת האוגדה הסדירה בסיני, מלחמת יום הכיפורים, הפריסה בסיני, והדילוג לקציעות בשנת 1980. עם תחילת מלחמת של"ג הועברו חלק מהסדנאות לרמת הגולן וללבנון, והוחזרו בסופה למקום הנוכחי- חיון. כמו כן נקלטו סדנאות מהיחש"ם העורפי הממוקמות כיום בעין יהב ובאילת. בשנת 1978 נחתם הסכם שלום היסטורי עם מצרים, כל הארץ נרעשה מגודל המאורע- פעמוני השלום סוף סוף נשמעים באזור מוכה המלחמות והשכול. במסגרת הסכם השלום שנחתם נסוג צה"ל מסיני ואיתו פלוגות יחש"ם הערבה.

אנדרטת השלום

הקמת אוגדת סיני

ביחש"ם הערבה לעומת זאת המשיכו הפלוגות בפעילות אינטנסיבית לשם שמירה על תקינותם של הכלים. שם חששו מהונאה- שמא מדובר בתרגיל מצרי הנועד לרפות את ידיה של ישראל וליצור בה שאננות לשם הפתעתה במלחמה. תרגילים אוגדתיים (של אוגדת סיני) רחבי היקף, נערכו בתדירות גבוהה. היחש"ם על כלל פלוגותיו לקח חלק חשוב מאוד במהלכו חיילי היחש"ם עבדו ללא הרף במשך 24 שעות ותקנו את כלי הרכב שהתקלקלו במהלך התרגיל. בכל התרגילים שהתקיימו זכה היחש"ם להערכה ולהוקרה על פעילותו ותרומתו להצלחת התרגיל

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

עם נסיגת צה"ל מסיני וקליטת הפלוגות הקדמיות למרחב חיון, לצד תנופת הבניה וההתעצמות של המחנה, התייצב המבנה הארגוני של היחש"ם שכלל כעת 6 פלוגות במרחב הפרוסות עפ"י הפירוט הבא:

1. **מחנה חיון** - 4 פלוגות: פלוגת הרכב, פלוגת הרק"ם, הפלוגה הייעודית ומפקדת היחש"ם.
  2. **עין יהב**: פלוגה אחת למתן שירותי חימוש לצפון הנגב ולערבה.
  3. **אילת** - פלוגה אחת למתן שירותי אחזקה לחלק הדרומי של הנגב.
- כינוס פלוגות קדמיות למחנה חיון

הרחבת מחנה חיון ומיסודו כיחש"ם קידמי

היחש"ם בהיותו יחש"ם קדמי, היה אחראי למתן שירותי חימוש לכל היחידות לאורך הגבול בין ישראל, מצרים וירדן. בגזרה היו מצויים כלי רכב רבים אשר ביצעו סיורים שגרתיים לאורך גדר הגבול. כל כלי רכב שייעודו סיור, תוקן מיידית עם הגיעו ליחש"ם. כל טנק שנזקק לתיקון – תוקן תוך 48 שעות. מהיחש"ם נשלחו צוותים, במשך כל שעות היום, ותיקנו את הטנק מיידית. כל התיקונים בטנקים (כולל טיפולי ב') בוצעו ביחידות האם, למעט טיפולים תקופתיים אשר בוצעו ע"י היחשמים העורפיים. שיפור רמת השירות ליחידות זכה להערכה ולהוקרה ע"י היחידות במרחב וע"י אלוף פיקוד הדרום.

איחוד תגי היחידות

" היחש"ם מ עובר תהליך מואץ של רה- אירגון, שתוצאותיו יבואו לידי ביטוי בפתיד "

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

מבנה יחש"ם דרום לאחר איחוד עם יחש"ם הערבה

ונמל"ן וז"ח אוגון גור אהרן וז"ח וז"ח מואיגור של כיוון היחש"ם כ"י גוף שפועל למען עמיתו בתכנית העבודה". על מנת להילחם בתופעה זו הוגדר ערך מרכזי שעוצב כראשון במעלה- והוא היחש"ם כיחידה צבאית". המשמעות העיקרית הנובעת מהגדרה זו הינה הצבת ערכי השרות, הפרט והיחידה במדרגת העשייה והתייחסות שמעבר לכל נושא ותחום פעילות אחר ביחש"ם. מרגע הגעתו ליחש"ם, הוא פועל ללא לאות לטובת שינוי המערך הארגוני. מדובר בתהליך שלמעשה עובר בכל בסיס צבאי כמוכנות לשנות ה-2000. וכפי שצוטט בכתבה על תהליך זה הארגון "אין פה מעשה קוסמות, אלא עבודה יסודית ומקיפה, עליה שוקדים כל המטה הבכיר ביחש"ם".

אל"ם יורם נחמן
2000-2001

רע"ן הפעלה בתקופתו של אל"ם שחר קדישאי:

אל"ם רפי סדן

תקופה: 06/2001 – 07/2004

מאורעות מרכזיים: מבצע "חומת מגן".

בין השנים 2001-2004 פיקד אל"ם רפי סדן על היחש"ם. התקופה הייתה לאחר מיזוג היחש"מים בגזרה הדרומית (יחש"ם ערבה ויחש"ם דרום) ליחש"ם מרחבי אחד – היחש"ם הדרומי. בתקופה זו התמודד היחש"ם עם הקשיים שנבעו לאחר המיזוג בעיקר

בתחום הרגשי והרגשת השייכות. הדבר בא לידי ביטוי בעיסוק הפנמת המיזוג ברמה התפיסתית והרגשית, יצירת אווירה משפחתית בין כל המערכים ביחש"ם ומתן דגש על ה"יחד".

עם הגעתו ביוני 2001 ליחש"ם היו פרוסות פלוגות היחש"ם עפ"י הפרוט הבא:

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

- ארבעה פלוגות במתחם מחנה נתן (פלוגת מפקדה, פלוגת רק"ם, פלוגת רכב והפלוגה היעודית לאחזקת צ"י, נשק ואלקטרואופטיקה).
- פלוגת רכב בגזרת קציעות.
- פלוגת רק"ם ורכב בגזרת צאלים.
- שתי פלוגות אחזקה בגזרת חיון.

האווירה ביחש"ם בתקופתו של אל"ם רפי סדן, נתפסה כשינוי ברמה החברתית, משיחה עם מוראיינים, המאפיינים הבולטים אצל מפקד היחש"ם הוא "לדבר בשפה של העם", המשפחתיות, שמש ככתובת לאנשי הקבע וחיילי החובה לכל בעיה, הטמעת הערך "יחד" לתמיכה וסיוע הדדי בין פלוגות היחש"ם, מתן דגש ל-"עם בונה צבא וצבא בונה עם" בהיבט המעורבות בקהילה ותמיכה בחיילים ומשפחות נזקקות. בנוסף באותה התקופה מפקד היחש"ם נתן דגש רב לשיטת "הדלת הפתוחה" שלפיה כל חייל, שרצה לשוחח עם המפקד יכול היה להיכנס אליו לשיחה במהלך השבוע, לעיתים היו אלה שיחות עידוד ומוטיבציה ועיתים נסובו סביב נושאים אישיים ומשפחתיים.

יחש"ם דרום תומך את הלחימה:

אירועי "גאות ושפל" כמבוא למבצע "חומת מגן"

גל גואה של אלימות טרור פלשתיני פרץ ביום שישי ערב ראש השנה תשס"א ב-29 בספטמבר 2000. בתפילות הבוקר של מסגדי הר הבית רגמו מתפללים פלסטינים באבנים את המתפללים היהודים ברחבת הכותל ותקפו שוטרים באבנים ובבקבוקי תבערה.

מהומות הר הבית הבעירו את רחבי יהודה, שומרון וחבל עזה ואף את הערים הערביות שבתוך ישראל, עימות מזוין זה היה רציני ביותר מאז תחילת התהליך המדיני בשנת 1993. למעשה, זו הייתה הפרה בוטה של הסכמי אוסלו, שבהם התחייבה הראשות הפלשתינית למנוע אלימות באזורים הנתונים לשליטתה.

מאז פרוץ אירוע זה לא עבר יום ללא אלימות רצחנית של טרור פלשתיני נגד ישראלים. איום שגבר במידה רבה והתעצם כאשר בתחילת העימות שילחה הראשות הפלשתינית לחופשי את מחבלי החמאס והג'יהאד האיסלמי שהיו כלואים בשטחה פעילי "התנזים" המשתייכים ל"פתח" הפכו גורם מרכזי בתכנון פיגועי טרור ובביצועם.

מאז פרוץ המהומות נעשו מספר ניסיונות כדי להגיע לרגיעה ומספר פעמים הוכרז רשמית על הפסקת אש, זאת בנוסף לעשרות מזכרי הבנה בין קציני צה"ל בכירים לעמיתים הפלסטינים. בכל אחד מהמקרים עמדה ישראל בהתחייבות ואילו הפלסטינים התמידו באלימות שלוחת רסן.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

שניים מבין הפיגועים הקשים ביותר במהלך כל העימות הנוכחי אירעו בסוף חודש מרץ (הפיגוע בנתניה בליל הסדר בו נהרגו 29 ישראלים והפיגוע במסעדה בחיפה במהלך חול המועד פסח שבו נהרגו 15 ישראלים) חוסר המעש המוחלט של הרשות הפלסטינית לפעול נגד הטרור ואף השתתפותם הפעילה בפיגועי הטרור אילצו את מדינת ישראל לנקוט צעדים שמטרתם לאבק במלוא העוצמה נגד המפגעים ושולחיהם ממשלת ישראל הכריזה על היושב ראש ייאסר ערפת "אויב" והנחתה את צה"ל להכניס להרים הפלסטיניות המרכזיות בשטחי A כדי לעצור את הטרור כך למעשה החל מבצע "חומת מגן".

מבצע "חומת מגן"

מבצע "חומת מגן" החל בעקבות גל פיגועים חסר תקדים בהיקפו ובחומרתו, ובעטיין של הסלמת האלימות והתגברות מעשי הטרור נגד אזרחי ישראל ע"י הפלסטינאים, בתחומי המדינה. רצח השר רחבעם זאבי והפיגוע הרצחני במלון "פארק" בנתניה ע"י מחבל מתאבד, אשר פרץ לארוחת ליל הסדר במלון וגבה מספר רב מאוד של קורבנות, היו יריית הפתיחה של המבצע. באפריל 2002 יצא צה"ל למבצע "חומת מגן".

פקודת המבצע ניתנה, ואלפי צווי 8 נמסרו, עוד באותו הערב לאנשי המילואים, לבוא ולהתייצב על מנת להבטיח את שלום אזרחי ישראל.

לצווי ה-8 שנמסרו לאנשי המילואים, היו למעשי צווי התייצבות גם לכלי הנשק, למשקפות, לכלי הרכב, לטנקים ולנגמ"שים שהיו מאופסנים שנים ארוכות במחסני חטיבות החירום עליהם מופקד חיל החימוש.

מבצע "חומת מגן" היה הפעם הראשונה מאז מלחמת "שלום הגליל", שבו הוצאו הכלים מההחסנה היבשה שבה נשמרו. הכשירות הגבוהה של הכלים שיצאו ממחסני החירום לא הייתה מקרית. במשך השנים יישמו אנשי החימוש ביחידות אלו, את הלקחים, למדו את התקלות האופייניות, שיפרו את הטיפולים וביצעו אחזקה נכונה. האחזקה הנרחבת והיסודית, אשר בוצעה כהכנה ללחימה, הוכיחה את עצמה במבצע "חומת מגן", אמל"ח הפלדה שעט לעבר ערי הגדה ועזה ללא תקלות.

"מלבד חילוץ טנקים וכלי רכב, שהתקשו לצלוח את הסמטאות הצרות", מספר קצין החימוש הראשי תא"ל זכריה חי "עבר חיל החימוש בהצלחה, גם את מבחן כשירותם של הימ"חים-יחידות מחסני החירום".

היה ברור לכול, כי זו "המלחמה על הבית" וכך כל קצין או חייל, נתנו את כל מה שיש להם. שום משימה לא בוטלה או נדחתה עקב בעיות אחזקה. מספר התקלות היה מועט, ואלה שתרחשו, תוקנו במהירות. אנשי החימוש עבדו עד השעות מאוחרות של הלילה, ויתרו על יציאות הביתה, התנדבו להמשיך בעבודתם ולהיות קרובים למוקדי האירועים. כולם חשו את תחושת השייכות

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

והגאווה ולא רצו להחמיץ אף פעילות של יחידתם. הכוחות המשיכו במשימתם המורכבת ואנשי החימוש איתם.

העבודה האמיתית ציפתה לחיילי החימוש דווקא בסיומו של המבצע. בשבועות הבודדים שבהם שהו הכלים מחוץ למחסני החירום, אילצו את החיילים המשרתים במחסני החירום, להשקיע זמן רב, כדי להשיבם למצב הכשירות הגבוה שבו היו נתונים לפני המבצע. כדברי קצין החימוש הראשי, תא"ל זכריה חי "חיל החימוש הוא עיר ללא הפסקה, זה לא שגמרנו להילחם ואפשר להירגע, עכשיו העבודה הקשה מתחילה, וצריך להחזיר את המצב לקדמותו."

היחש"ם במבצע "חומת מגן"

במהלך מבצע "חומת מגן" גילו אנשי היחש"ם מוטיבציה ומקצועיות יוצאת דופן בדגש על חוליות האחזקה הניידות שנתנו בעיקר שירותי אחזקה בתחום הרכב, רק"ם, אל-אופ, נשק, גנראטורים וחילוץ. עיקר פעילות היחש"ם התבצע בגזרת עזה, אך נשלחו מספר כיתות אחזקה לתגבור יחש"ם מרכז (גזרת איוש) במשימות סיוע בהכשרת צל"ם והשתתפות במופעי "הגברת מוכנות".

משימת היחש"ם במבצע הייתה מתן מענה אחזקתי באמצעות חוליות ניידות, כאשר עיקר הפעילות התמקד בביצוע תיקונים מהירים וחילוצים נועזים שמרביתם בוצעו בשעות לא שגרתיות ותחת אש, ובנוסף ביצוע החזרה לכשירות ליחידות.

במהלך מבצע "חומת מגן" עלתה הדרישה להקמה והרחבת מתקן כליאה לאסירים בטחונים בגזרת קציעות. כחלק מתמיכת הפיקוד היחש"ם קיבל את משימת ייצור גדרות ושערים ולהרחיב את מתקן הכליאה הקיים בקציעות.

כלל המסגרים ביחש"ם מכל הפלוגות הוזעקו לטובת משימה זו אשר נמשכה כשלושה חודשים. בכל יום יצאה חוליית מסגרים לכלא קציעות, העבודה בהקמת הכלא הייתה קשה מאוד שכן לא היו תשתיות מתאימות לעבודה והעבודה הייתה בתנאי שדה ללא חשמל ומים. ברוב המקרים החוליה הייתה נשאת לעבוד עד השעות הקטנות ונשארה ללון בסדנת קציעות, העבודה התבצעה באמצעות גרורי ריתוך וגנראטורים ניידים. בכדי לא לעצור את העבודה אמצעי האחזקה של המסגרים טופלו בשטח ע"י חוליית ציוד יעודי שנשלחו מהסדנאות ביחש"ם.

תחילה היו האסירים כלואים במתקן קטן הבנוי מאוהלים למגורי האסורים, וגדר קונצרטינה המגדרת את מתחם המגורים, וחיילים שמרו על המתחם במתקן, מקצועיותם הרבה של המסגרים ביחש"ם אפשרה את הקמת הכלא לאסירים הביטחוניים בקציעות. עבודת היחש"ם זכתה לשבחים רבים מצד מפקדת הפיקוד וחיל החימוש.

פרויקט נוסף שבוצע ביחש"ם במסגרת משימות ייצור בפיקוד היה פרויקט גדר הים בעזה, פרויקט שבמסגרתו נדרש היחש"ם למגן את גדר הים הקיימת בגבול הימי בין ישראל לרצועת עזה, על ידי חיפוי והגבהת הגדר הקיימת בגדר נוספת. משימה לא פשוטה בהיבטי בטיחות ולוגיסטיקה אשר התבצעה בתנאים קשים ולעיתים תחת אש. לצורך העבודה בתוך הים נבנתה

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

רפסודה במחלקת הייצור ביחש"ם לטובת שינוע החומרים, כלי העבודה וכ"א. בזכות עבודתם ומקצועיותם יוצאת הדופן של המסגרים ביחש"ם, פרויקט זה בוצע בהצלחה רבה וזכה לשבחים רבים מצד מפקד הפיקוד, ובכך נחסך כסף רב למשרד הביטחון ביישום הפרויקט באמצעות גורם חוץ, ובנוסף הפרויקט ותרים רבות לביטחון מדינת ישראל.

הרפסודה שנבנתה ע"י מחלקת הייצור לטובת שינוע חומרים וכ"א.

מחלקת הייצור מבצעת מיגון לגדר הקיימת.

במהלך פברואר 2004 התרחש שיפור משמעותי בתשתיות העבודה של היחש"ם, כחלק משיפור התשתיות נפתח מתקן אחזקה חדיש לנגמ"ש ותומ"ת במתחם מחנה נתן, אשר החליפה את מתקן האחזקה הישן אשר היה ממוקם במתחם הייעודית במחנה נתן. המתחם שנבנה הינו מתחם חדיש וממוזג ומאפשר שיפור בתנאי עבודה ובטכנולוגיה מתקדמת המתאימה לשנות ה-2000. מעבר לשיפור התשתיות הדבר אפשר איחוד היסטורי בין מתחמי עבודה בפלוגת הרק"ם, מתחם נגמ"שים אשר בעברו היה שייך לפלוגת הנגמ"ש לשעבר ומתחם הרק"ם.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

דגם מבנה מתחם נגמ"ש החדש במתחם מחנה נתן.

אנשים מספרים כי המעבר למתחם העבודה החדש תרם רבות לשיפור תנאי העבודה שלהם, לקיצור זמני העבודה על הנגמ"שים תוך שימוש בטכנולוגיית חדישות והחשוב מכול, תרם לחיזוק תחושת השייכות של החיילים והנגדים אשר שרתו במתחם הנגמ"ש לפלוגת הרק"ם. כחלק מהמשך שיפור תשתיות היחש"ם, התקבלה החלטה והחלה עבודה להקמת מבנה מנועיה חדשה במתחם מחנה נתן, ובנוסף התקבלה החלטה והחלה עבודה נוספת להקמה והרחבת מבנה אופטרוניקה חדש במתחם "מחנה נתן".

במהלך מאי 2004 בוצע איחוד/שילוב מערכי אחזקה במרחב קציעות בין סדנת הרכב בקציעות לבין אלמ"ר קציעות, לאחר האיחוד עדכן השם של סדנת הרכב בקציעות למטא"ם קציעות (מטא"ם - מרכז טכנולוגי אחזקתי מרחבי).

מרכז טיפולים זה היה הראשון מסוגו בצה"ל, שבמסגרתו שולבו מערכי האחזקה בדרג א' וב' בתחום הרכב תחת אחריות הסדנה המרחבית בקציעות.

העברת תחום אחזקת הרכב בדרג א' לתחום אחריותה של הסדנה, אפשר מאחד לצמצם את כ"א החימושי באלמ"ר, ומאידך העצים את תחומי האחריות של הסדנה, דבר אשר הביא לשיפור רמת הכשרות של תחום הרכב באלמ"ר.

לאור הצלחת המטא"ם בקציעות הוחלט בחיל-החימוש על הקמת מטא"מים נוספים ע"פ המודל הקיים בקציעות.

מחנה נתן, שהוקם בשנת 1954, הינו מחנה רב יחידתי, במחנה "ישבו" גם יחידות אחרות חוץ מהיחש"ם – יחידות: הנדסה, משטרה צבאית, קשר, רפואה וכו'..

מפקד היחש"ם שהיה בעל הדרגה הגבוהה במחנה שימש גם כמפקד המחנה בכל הקשור למערך האבטחה, וכן ביוני 2004 הוחלט על הקמת מערך האבטחה אחוד במתחם מחנה נתן.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

במסגרת הקמת מערך האבטחה האחד, רס"ר היחש"ם מונה לק. אבטחה של מתחם מחנות נתן, דבר אשר דרש למידת התחום, והטמעת נהלי עבודה והסדרי אבטחה חדשים. הקמת מערך האבטחה האחד תרם רבות לצמצום מופעי החדירות למחנות נתן, והעלה את רמת האבטחה במחנה. האיחוד תרם להעצמת שיתוף הפעולה בין היחידות במתחם מחנה נתן. בתקופתו של רפי ידע היחש"ם הישגים רבים, אשר בעיקרם – נקבעו נורמות שירות משופרות (כמדד פנימי ביחש"ם) בהתאם לצרכי הלקוחות בגזרה בדגש על גזרת הבטי"ש. בנוסף, היחש"ם השתתף וזכה בתחרות סדנה מצטיינת חיילית במקום הראשון – סדנה יעודית (אוגוסט 2002), הישג נוסף שהיחש"ם רשם לעצמו בתחום הבטיחות, היחש"ם הוסמך לתקן הבטיחות ת"י 18,001 (אוקטובר 2002), השתתפות בתחרות במסגרת פרס האיכות הלאומי וזכייה בציון לשבח מראש הממשלה (נובמבר 2002). השתתפות וזכייה בתחרות סדנה מצטיינת חיילית במקום הראשון – סדנת קציעות (אוג' 2003). ביולי 2004 סיים אל"ם רפי סדן את תפקידו ופרש מצה"ל, בהותירו אחריו יחש"ם מסודר מאורגן ומגובש חברתית, ובמקומו התמנה אל"ם יורם נחמן.

תמונות מתוך טקס החלפת מפקדי יחש"ם ביולי 2004

כשנה לאחר סיום תפקידו ביחש"ם, אירה אירוע טרגי במשפחת סדן, באירוע זה שכל אל"ם רפי סדן את בנו סמל עידו סדן ז"ל, שנהרג במהלך שרותו הצבאי בתאונת דרכים במהלך חופשה. סמל עידו סדן ז"ל בן דרורה ורפי סדן, נולד ב-כ"א בחשוון תשמ"ו, 5/11/1985. עידו גויס לצה"ל בתאריך 29/03/2004 לחיל החימוש, במסלול יעודי לקצונה. הוא עבר קורס מקוצר לנשקים והוצב לסיפוח כמאחזק נשק קל בגדוד "שועלי שמשון" שבחטיבת גבעתי בפיקוד דרום. הוא התאהב במקום ובאנשים, דבר שגרם לו להתלבט קשות האם להמשיך במסלול הייעודי לקצונה. בבוקרו של יום שבת, כ"ט באדר ב' תשס"ה, 09/04/2005, נהרג עידו בתאונת דרכים, הוא ישב במושב האחורי במכונית פרטית בה נהג חברו, חגור בחגורת בטיחות.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

חבריו של עידו הקימו אתר אינטרנט לזכרו המתעד תחנות שונות בחייו ומכיל דברי הספד ומילות פרידה שכתבו לו כל אוהביו.

ט.א. 5282148

סמל עידו סדן ז"ל
בן 20 בנסיו

סמל עידו סדן ז"ל

בן דרורה ורפי
נולד בכרמיאל
ב-כ"א בחשוון תשמ"ו, 5/11/1985
התגייס ב-29.3.2004
התגורר ברחובות
נפל בטת שירותו
ב-כ"ט באדר ב' תשס"ה, 9/4/2005
שרת בחיל חימוט, חטיבת נבעתי
יחידה: נדס"ר 846
מקום נפילה: רחובות
באזור: מרכז הארץ והשפלה
נקבר ברחובות
הותיר חורים, שני אחים ואחות

רע"ן הפעלה בתקופתו של אל"ם רפי סדן

סא"ל מוטי ברבי
2001-2004

אל"ם יורם נחמן

תקופה: 07/2004 – 10/2007

מאורעות מרכזיים: תקופת ההתנתקות ומלחמת לבנון השנייה.
אל"ם יורם נחמן התמנה למפקד יחש"ם ביולי 2004, בטקס מרגש מאוד. בתקופת כהונתו כמפקד היחש"ם, השתנתה תפיסת היחש"ם בהתאם לרוח המפקד. אני זוכר את המשפטים מתוך שיחת הפתיחה ומתוך האני מאמין בכניסה לתפקידו, "היחש"ם יהיה הגורם המרכזי והמקצועי ביותר במרחב פיקוד הדרום בשגרה ובחירום", "היחש"ם יהיה יחידה מבצעית של פיקוד הדרום הזמינה לתמיכת המערכה הפיקודית ככל שתידרש". משפטים אלו נחרטו בזיכרוני, אני זוכר שלאחר השיחה היה ברור ביחש"ם, שקיים שינוי בתפיסה שכן היחש"ם הוא לא רק יחידה חימושית אחזקתית אלא יחידה פיקודית

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

מקצועית המאפשרת קיום שגרת בט"ש ואימונים ומשתלבת במשימות הפיקוד לא רק בתחומי האחזקה.

בתקופתו של אל"ם יורם נחמן ביצע היחש"ם משימות לתמיכת הפיקוד מעבר לפעילות האחזקה. במיוחד בתחום הייצור, משימות כמו הקמת גדר ימית בגבול רצועת עזה, משימה לא פשוטה אשר התנהלה לעיתים תחת אש. בתקופת ההתנתקות נטל היחש"ם חלק נכבד מאוד במאמץ הפיקודי, שכן על היחש"ם הוטלה משימה להקמת מחנה "עין השלושה" אשר שימש כמפקדות ההתנתקות, לאחר הקמתו קיבל היחש"ם אחריות מלאה על ניהול מפקדת מחנה "עין השלושה" – מפקדת ההתנתקות.

בנוסף היחש"ם התבקש לייצר שערים, סככות, טשטשות ואמצעים שונים לתמיכה בגזרת הבט"ש. משימות אלו ועוד רבות הביאו לשינוי בתפיסת היחש"ם לא רק בתוך היחש"ם אלא גם ברמת הפיקוד, שכן היחש"ם נטל חלק פעיל בכלל המשימות הפיקודיות שהוטלו עליו כגוף ביצועי עצמאי ומרכזי.

היחש"ם במהלך ההינתקות

היחש"ם נטל חלק פעיל ומרכזי במסגרת משימות פיקוד הדרום לקראת משימת ההינתקות.

במהלך ההינתקות היחש"ם פעל בשלושה מאמצים עיקריים, הראשון הקמה והפעלת "מפקדת הפיקוד הקדמי" על כל ההיבטים, המאמץ השני מתן מענה אחזקתי בדרג ב' וסיוע בדרג א' לכלל הכוחות המשתתפים בפינוי, המאמץ השלישי המשך ביצוע תוכנית עבודה יזומה.

הקמה והפעלת "מפקדת הפיקוד הקדמי"

היחש"ם היווה גורם מתכנן, מתאם, תומך ומוציא לפועל של הקמת מפקדת הפיקוד הקדמי בעין השלושה, משלב התכנון ועד שלב הפירוק. תחילה עסק היחש"ם בהקמה ומיסוד המתחם המנהלתי במפקדת הפיקוד הקדמי בעין השלושה אשר כלל מאהל, חדר אוכל, שטחי הצללה, אפסנאות, בית כנסת, ושילוט המתחמים. לאחר מכן עסק היחש"ם במיסוד המתחם המבצעי. נעשתה עבודה בתחום הצללת המתחם, שילוט, תיחום, וריהוט המשרדים והחמ"לים. בשלב הסופי היחש"ם היה אחראי על תפעול המחנה בהיבטי אבטחה, משמעת, הסעדה וכיבוד, מנהלות ושירותים, בינוי, אפסנאות, ושרותי גרירה.

תהליך הפינוי עצמו בהינתקות, היחש"ם לא השתתף, אך תמך את המסגרת הפיקודית לתהליך הפינוי, תוך ניהול

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ואחזקת מפקדת הפיקוד הקידמי, ומתן מענה אחזקתי בדרג ב' וסיוע בדרג א' לכלל הכוחות המשתתפים בפינוי.

בסיום תהליך ההינתקות אנשי היחש"ם סייעו לקליטת המפונים בתחומים מגוונים כגון, סיוע בפירוק חממות ולולים במתחמים החקלאיים של עצמונה, סיוע בפינוי בית הכנסת בנווה דקלים, מספר נשות קבע מהיחש"ם נשלחו לסייע בקליטת המפונים בבתי מלון, מחלקת הייצור של היחש"ם סייע בפירוק ויטראזיים בבתי הכנסת, בנוסף הרכבת שילוטים בעוטף עזה וביצוע עבודות פירוק גדרות ושערים בכפר דרום, בנוסף היחש"ם סייע בהעברת קרווילות תוך שימוש בכלי ריתוך צבאיים לחיזוק המבנים בכדי לאפשר הרמתם בעזרת מנופים והעברתם מעוטף עזה לשטחי מדינת ישראל.

לסיכום ניתן לומר שהיחש"ם סייע רבות למשימות הפיקוד בהליך ההינתקות, החל משלב ההקמה ותחזוקת מפקדת הפיקוד הקדמי תוך סיוע למפונים בהליך הפינוי, וסיוע לתחום האחזקתי ליחידות אשר השתתפו בפינוי, ולסיום פירוק מתחם עין

השלושה וכל זאת תוך המשך ביצוע תוכנית עבודה יזומה ושמירה על רמת גבוהה.

שירות

(על

מצדיע

תמונה מטקס סגירת מחנה עין השלולה טקס זה היה אחראי רס"ר היחש"ם, בתמונה נראה הרמטכ"ל רא"ל דן חלוץ לרס"ר מפקדת הפיקוד (רס"ב יוסף מימוני).

במהלך תפקידו אל"ם יורם נחמן הוביל לשיפור ושדרוג תשתיות היחש"ם, הוקם מטווח ירי במתחם מחנה נתן, הוקם מבנה אלקטרו-אופטיקה חדש במתחם מחנה נתן, הוקם מבנה מנועיה חדש, הוקם מבנה למחלקת תת מכללים ביחש"ם, הקמת מתחם חדש למרכז למידה טכנולוגי פיקודי (מלט"פ) במתחם מחנה נתן.

כמו כן הוביל אל"ם יורם נחמן לשיפור התשתיות לרווחת הפרט ביחש"ם. שופצו חדרי האוכל בסדנת צאלים ובמחנה נתן, נפתחו שני בתי כנסת ביחש"ם האחד בחיון והשני במחנה נתן, בוצע טקס הכנסת ספר תורה חדש במחנה נתן, הושלם ציוד לחדרי כושר לחיילי היחש"ם והוקמו מועדונים לכלל הפלוגות ביחש"ם. הוקם חדר מורשת והנצחה יחש"מי, הוקמו מגרשי חניה במתחם מחנה נתן, מחלקת הייצור ייצרה פרגולות, אדניות ופינות ישיבה לחיילים, ניתן דגש רב למיסוד משרדים למפקדי המחלקות בכלל היחש"ם עפ"י מודל שקבע יורם.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

הכנסת ספר תורה חדש במחנה נתן

הרב יעקב איפרגן (הרנטגן) קובע מזוזה בטקס פתיחת בית הכנסת החדש במחנה נתן.

חניכת חדר מורשת והנצחה יחש"מי

חניכת חדר מורשת והנצחה יחש"מי

במהלך שלושת שנות כהונתו של יורם עבר היחש"ם שינויים ארגוניים רבים. ראשית שינה שם היחידה ליטא"ם (יחידה טכנולוגית אחזקתית מרחבית) מתוך הבנה כי היחש"ם הוא הגוף הטכנולוגי המרכזי במרחב פיקוד דרום. לאחר מכן כחלק מרה-ארגון מערכי האחזקה בשגרה בוצע איחוד של מערכי האחזקה במחנה קציעות - הקמת המטא"ם הראשון בצה"ל (מטא"ם – מרכז טכנולוגי אחזקתי מרחבי), התהליך החל בתקופתו מפקד היחש"ם הקודם אלי"ם רפי סדן, אך יורם תרם רבות להצלחתו בתפקידו הקודם כסגן מחש"פ והן כמפקד היחש"ם במהלך הטמעת התהליך.

בתחום האחזקתי היה גידול משמעותי בתוכניות העבודה בתחום הרק"ם והחט"כ לאור סגירת פלוגת הרק"ם ביחש"ם מרכז. פלוגות הרק"ם ביחש"ם עבדו ימים כלילות בכדי לעמוד בדרישות הגבוהות שהציב יורם ובגידול המשמעותי בהיקפי הפעילות, כך היה. כמו כן, כחלק מהשינויים הארגוניים בצה"ל עבר היטא"ם מאלר"ם (אגף לוגיסטיקה, רפואה, ומרכזים) למז"י (מפקדת

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

זרוע יבשה). אני זוכר שבאותה תקופה הדבר הביא ל"מלחמה" על זכות הקיום של היחסיים בצה"ל בכלל ובמז"י בפרט. לאחר כשנה בערך חזר היחסיים לאלר"ם. במהלך מאי 2006 התרחש אחד השינויים המרכזיים ביטא"ם בתקופתו של יורם, השינוי היה קליטת יט"פ (בצ"פ) כפלוגה נוספת ביטא"ם, הדבר הביא לשינוי בתפיסת היטא"ם שוב שכן אנו לא עוד "נתפסים" כיחידה חימושית אלא כיחידה טכנולוגית אחזקתית ונותנת מענה גם בתחום החימושי וגם בתחום התקשוב. השינוי דרש ממטה היטא"ם לימוד תחום התקשוב, מיסוד יחסי גומלין ועדכון תהליכי העבודה.

לאחר קליטת היט"פ כפלוגה ביטא"ם ניכר היה כי היטא"ם תרם רבות לשיפור תהליכי העבודה ביט"פ והעלאת רמת השירות של היחידה תוך עמידה בסטנדרטים הגבוהים של היטא"ם בתחום האיכות והבטיחות.

במהלך אוגוסט 2007 חזר היט"פ לעוצבת התקשוב כחלק מהנחיות הרמטכ"ל לחיזוק אגף התקשוב בצה"ל.

שינוי נוסף שתרים רבות להעלאת כשירות היטא"ם ואפשר ליטא"ם להיות יחידה מרכזית בפקוד הינו הקמת המלט"פ (מרכז למידה טכנולוגי פיקודי), הדבר אפשר פתיחת קורסי OJT אשר שימש ככלי מרכזי להזנת כ"א חובה לפלוגות היטא"ם, בנוסף המרכז אפשר פתיחת כיתה ללימוד הנדסאי תו"ן עבור אנשי הקבע ביחסיים בפרט ובפקוד הדרום בכלל. בתוך המלט"פ הוקם מרכז מבחנים מרחבי ושלוחה של בסיס ההדרכה למקצועות החימוש לביצוע והכנה למבחני שלב, דבר אשר תרם רבות ליטא"ם להיות יחידה מרכזית בפקוד.

שינויים ארגוניים אלו ועוד רבים אחרים, לצד העשייה מעבר לתחומי הליבה ורוח המפקד הם המימוש לסיסמת היטא"ם בתקופתו של יורם "את הבלתי אפשרי תשאירו לנו". לצד העשייה הרבה בתחומי האחזקה נעשתה עשייה פורייה בתחומי האיכות והבטיחות. במהלך תקופת פיקודו של אלי"ם יורם נחמן הוסמכה היחידה לתקני איכות בינלאומיים- תקן לניהול איכות כוללות ISO9001, לתקן לניהול איכות הסביבה ISO 14001, היטא"ם בתקופה זו היה הארגון הראשון שקיבל הסמכה לתקן איכות הסביבה בפקוד הדרום. בוצע צוות שיפור בתחום איכות הסביבה בפלוגה היעודית אשר כונה "הספארי הדרומי", שבמסגרתו נבנו בובות בדמויות של

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

חיות בגודלם המקורי בטבע ממחזור פסולת המיוצרת בפלוגה. בתחום הבטיחות בוצע שינוי ארגוני אשר במסגרתו גוף הבטיחות היטא"מי מוסד כצוות במדור הטכני בענף הפעלה, שינוי זה תרם משמעותית לקידום תחום הבטיחות ביחידה, כמו כן היחש"ם הוסמך לתקן לניהול תחום הבטיחות בארגון, תקן ISO 18001. במהלך שלוש שנות כהונתו של יורם, חל שיפור חד באווירת הבטיחות ביטא"ם אשר באה לידי ביטוי בצמצום תאונות העבודה וימי ההיעדרות בגינם, ובנוסף עלייה באחוז דיווח "כמעט ונפגע" ביחידה.

שיתוף הפעולה עם הקהילה הווה חלק חשוב ובלתי נפרד מפעילות היטא"ם בתקופתו של יורם. במהלך תקופתו של יורם, הוקם מחסן תרומות יטא"מי למשפחות חיילים נזקקות, בנוסף כל פלוגה ביצעה פרויקט ייחודי לתרומה למען הקהילה. ההכרה ביטא"ם כגוף התורם לקהילה לא איחרה לבוא, ובמהלך 2006 היטא"ם זכה בפרס קצין חינוך ראשי על פרויקט אימוץ בית ספר "יסודות" בבאר שבע על ידי פלוגה יעודית, שבמסגרתו משולבים תלמידים בעלי מוגבלויות עם המסגרת הצבאית. התלמידים במהלך שנת הלימודים עוברים תהליך "חיול" בפלוגה יעודית משתלבים במחלקות העבודה בפלוגה ותורמים רבות הן בעשייה והן בהווי הפלוגתי ומשפיעים על המוטיבציה והזהות הפלוגתית והיטא"מית. בכל שנה מקבלים התלמידים דרגות בדומה לחיילי

החובה בהתאם לוותק בטקס חלוקת דרגות בפלוגה. בסוף תהליך של שנתיים התלמידים משתחררים מהפרויקט בטקס פרידה מרגש.

בנוסף בוצעו פרויקטים רבים בתחום התרומה לקהילה ביחש"ם אשר כללו בין היתר צביעת בתי קשישים ונזקקים, לימוד מחשבים לילדים בבית חולים סורוקה, פעילות עם עמותות "יחדיו", "קו לחיים" וחב"ד (בתחום חלוקת המזון), פרויקטים

אלו ועוד רבים תרמו רבות לחוסן המנטאלי של אנשי היטא"ם באותה התקופה.

לצד העשייה נעשתה פעילות בתחום החברתי, אחת לשנה בוצעו אירועים חברתיים למשפחות אנשי הקבע, כמו יום המשפחה ונופש משפחות, מסיבת חנוכה ופורים, קיום ערבי פורשים, וערבי גיבוש בפלוגות. לחיילי החובה בוצעו ימי כיף לכל פלוגה וכן התקיימו טיולים פלוגתיים אחת לשנה, והשתתפות בסדרת חינוך

וחיזוק הזהות היהודית.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

יחש"ם דרום במלחמת לבנון השנייה

במהלך יולי 2006 פרצה מלחמת לבנון השנייה, למעשה המלחמה החלה ב 12 ביולי בפעילות חיזבאללה שכללה התקפה על סיור של צה"ל בתוך גבול ישראל, חטיפת שניים מהחיילים בסיור, אהוד גולדווסר ואלדד רגב ז"ל והריגת ארבעה, כל זאת תוך כדי פעילות הסתה של שיגור רקטות לכל אזור הצפון.

בעקבות החטיפה צה"ל פתח ב-13 ביוני במבצע "שכר הולם" כנגד החיזבאללה בלבנון והמשבר התפתח להתקפה כוללת של ישראל על יעדים בכלל שטח לבנון ומנגד ירי מסיבי של החיזבאללה על כל צפון הארץ.

בשלבים הראשונים למלחמה עיקר ההתקפה הישראלית התרחשה דרך הפצצות של חיל האוויר והפגזות ארטילריה מהים והיבשה, אך ככל שנמשכה הלחימה גדל היקף הפעילות הקרקעית של הכוחות הרגליים, שריון והנדסה קרבית בדרום לבנון וכפריה.

מערך האחזקה שתוגבר באלפי אנשי מילואים חדורי מוטיבציה, סופק מענה מהיר לכוחות הלוחמים בשטח, וכן הצורך לשמור על רמת כשירות גבוהה של אמל"ח לאורך כל הלחימה.

יחש"ם דרום תגבר את היחש"ם הצפוני בחוליות אחזקה אשר ליוו את הכוחות בחזית. היחש"ם סייע בהכשרת הכלים שיצאו מפעילות באזח"ע ועלו לגזרה הצפונית, כמו כן היחש"ם שלח חוליות אחזקה לתמיכת חטיבת גבעתי במהלך הלחימה.

בלחימה, פעילויות האחזקה של היחש"ם התמקדו בסיוע בהכנות הרק"מ לקראת כניסה ללבנון וביציאתם מלבנון לקראת כניסות נוספות, כאשר עיקר פעילות האחזקה בתוך לבנון התמקדה בתיקונים מהירים וחילוצים נועזים שבמרביתם בוצעו בשעות הלילה ותחת אש.

כיתות האחזקה של היחש"ם פעלו לאורך כל הלחימה ללא הפסקה סביב השעון, נשלחו כיתות בכל יום לתקן ציוד במגוון תחומי האחזקה, כל זאת לצד סיוע ליחידות המילואים שגויסו וסיוע בקליטת יחידות מתגברות מיתר הפיקודים.

מתוך ניתוח סיכומי הלחימה, ניתן לומר כי היחש"ם הדרומי תרם רבות והצליח לשמור על אחוזי כשירות מבצעית גבוהים לאורך כל הלחימה ולספק פתרונות יצירתיים בזמן אמת לאתגרים שבהם נתקלו הכוחות בשטח.

באוקטובר 2007 סיים אל"ם יורם נחמן את תפקידו ופרש מצה"ל ובמקומו התמנה לתפקיד אל"ם שחר גלעד.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

רע"ן הפעלה בתקופתו של אל"ם יורם נחמן :

סא"ל ניסים כהן
2004-2007

אל"ם שחר גלעד

תקופה: 10/2007 – 11/2010

מאורעות מרכזיים: מבצע עופרת יצוקה.

אל"ם שחר גלעד התמנה לתפקיד מפקד היחש"ם ב-31 לאוקטובר 2007, את הפיקוד על היחש"ם קיבל מאל"ם יורם נחמן, וזאת לאחר מסלול תפקידים במערך הליבה של חיל החימוש, כאשר ניתן לומר שזהו תפקידו הראשון בגזרה הדרומית.

שחר מספר כי ביצע הכנות רבות והערכות לתפקיד מפקד היחש"ם טרם כניסתו לתפקיד, הדבר התבטא בהשתתפות באירועי היחש"ם, שיחות עם מפקדים בעבר והתייעצות עם מפקדי יחש"ם מקבילים, סיוע ביועץ ארגוני ללמידת היחש"ם ויצירת תמונה כללית להתחלת העבודה ביחש"ם. עם כניסתו לתפקיד הפיץ שחר את ה"אני מאמין" שלו לארגון, נכתב חזון ויעוד מחדש ליחש"ם, ומתוך רוח המפקד ניתן היה להבין ששחר ראה את היחש"ם "כנבחרת מובילה" בכל התחומים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

אנשים מספרים ששחר היה "קצין וג'נטלמן" שתמיד דיבר אל אנשים "בגובה העיניים", ובדרכו המיוחדת הנעימה והצנועה הוביל את היחש"ם להישגים רבים גם ברגעי האמת. שחר הביא עימו מוטיבים של מוסר, כבוד האדם, סובלנות, רגישות, נימוס, יושרה ודוגמא אישית. בתחילת דרכו עסק שחר בעיצוב התרבות הארגונית ביחש"ם, שחר דגל בשקיפות המידע ביחש"ם, ובניצול הזמן, אנשים מספרים כי בתקופתו של שחר ניתן דגש רב לייעול הזמנים ביחש"ם. ומתן דגש רב לעמוד בלוי"ז שנקבע, עמידה בלוי"ז מתחילה בהתייצבות לדיון, דרך ביצוע המשימה וכלה במעקב ובקרה. ההגעה בזמן לכל מקום כערך, שחר הכיל לוי"ז עבודה מסודר ביחש"ם ע"פ עוגנים – לדוגמא:

דיון מפקדים- פעם בחודש, דלת פתוחה פעם בשבועיים וכדומה, בנוסף הגדרת ימים קבועים לדיונים: יום ראשון - הערכת מצב מפקד היחש"ם בשיתוף מטה היחש"ם, יום שני הוגדר כיום לדיונים בחיל, יום שלישי אפשר השתתפות בדיונים בפיקוד, יום רביעי יועד לביקורים וישיבה על הלוי"ז, יום חמישי נועד לסגירת שבוע, פורום ת"ש ומשפטים. שחר דרש מהיחש"ם לתאם לוי"ז מול החיל בימי שני ובכך לשמור על העוגנים והימים קבועים בלוי"ז, ובנוסף דרש מאנשיו להתייצב לדיונים בצורה מסודרת ומכובדת אשר תייצג את עמדת היחש"ם בכבוד.

כחלק מעיצוב התרבות הארגונית ביחש"ם, שחר שם דגש רב לערך הסובלנות- לדבריו "הסובלנות הינה תפיסת עולם שנדרש לאמץ באמצעות הקשבה לגישות ולתפיסות שונות, ודעות חריגות כך שנבטיח איכות סביבת עבודה משופרת ותוצאות סופיות טובות יותר". נוסף על כך, הסובלנות באה לידי ביטוי גם בטיפול בפרט, אנשים מספרים שלצד הסובלנות עמד טיפוח המשאב האנושי כערך ביחש"ם מתוך הבנה כי המשאב האנושי הינו החשוב ביותר ביחש"ם, תחילה יישמו נהלים מחייבים ביחש"ם- נוהל קליטת חייל חדש ביחש"ם, מדיניות דלת פתוחה, ביצוע ראיונות, הקפדה על רווחת הפרט בדגש על בתי כנסת, חדרי אוכל, שק"ם, פינות המתנה, מועדון, מרפאה, אפסנאות, חדרי משמר ופעילות חינוך ומורשת.

אנשים מספרים שאופן הטיפול בחיילים ע"פ תפיסתו של שחר, מתחיל בהקשבה, הכרת הבעיה, בהערכה, ובמידת הצורך גם ביצוע ביקורי בית וטיפול ת"ש מהיר. עוד הוסיפו כי שחר העמיד בראש סדר העדיפויות את הטיפול ברווחת הפרט, מתוך כוונה להפוך את היחש"ם למקום נעים לשירות והגברת המוטיבציה בקרב החיילים.

שחר חדש

יחידת הרוג"מ המרחבת (יחש"ם) של מפקד היחידים קיבלה באחרונה לחיפה מפקד חדש, א"ל"ם שחר גלעד. מפקד היחידה הנכנס הנציח כראש ובראשונה לשים את דוחת המ"ט במעלה סדר העדיפויות. "זו יחידה גדולה ביותר שמאוגנת היטב ושוכנת על-פי מדרגים מסודרים", העיר א"ל"ם גלעד. "המשימה המרכזית שלנו היא לאפשר את כשירותן המצוינת של היחידות היחידות בעצבת אדם ובאגרת ענה המטרה היחידות, היא להטות את כוונת היחידה לבית השני של המשימה ב"ר המכריח". כפי להגשים את היעד הארוך טווחים ביחש"ם ליח"ם פרויקטים ליוזמת החיילים המשתתפים ביחידה פעילות זו זוכה באה-דעה את היחידה המטרה "הכונן ארצית מטעם משרד העבודה" "הכונן המרכזי יום זה הני של יחידה רחוקה, יחידה מזה ומשפחתית שמונה בית לחיילים, סיכמ א"ל"ם גלעד.

נעמי נידם

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

כתבה בנושא רווחת הפרט מתוך עיתון חדשות חיל חימוש (מארס 2008).

תחום התרומה לקהילה קיבל דגש רב בתקופתו של שחר, החברה והקהילה הפכו להיות חלק בלתי נפרד מעיסוקו של היחש"ם, כל פלוגה ביחש"ם העמיקה את הקשר עם גוף קהילתי ונוצר חיבור הדוק בין הפלוגות ביחש"ם והגופים השונים, דוגמא לכך הינה שיתוף פעולה בין פלוגת קציעות- לבין "בית העיוור" בבאר שבע. בתחילת ההתקשרות הפלוגה ביצעה פעילויות לאחזקה ושיפור פני המעון, אך עם הזמן חוזה הקשר ולבקשת החיילים המתנדבים, בוצעו מסיבות בחגים ופעילויות חינוכיות בבית העיוור. משיחה עם מפקדים מפלוגת קציעות בנושא נראה כי החיילים יזמו מספר פעמים פעילויות חינוך בבית העיוור, וכי הרגשת התרומה הייתה להם לערך ותרמה להגברת המוטיבציה לשירות ולחוסן המנטאלי של הפלוגה.

בתקופה זו. דוגמא נוספת להעמקת הקשר עם הקהילה, מוזכרת בכתבה מתוך אתר דובר צה"ל שפורסמה ב-27 ביוני 2012 בנושא שילוב תלמידים בעלי נכויות וצרכים מיוחדים בעשייה הצבאית ביחש"ם בסדנת לאלקטרואופטיקה נשק וצ"י.

כן, אנחנו יכולים.

"הוא ילד עם הרבה קשיים ומאז שהגיע לפרויקט הוא פשוט פרח".

תוכנית "אתגר" הפועלת כבר 6 שנים, מציבה מתנדבים בעלי צרכים מיוחדים ביחידות צה"ל השונות. הצעירים, הוריהם ומפקדיהם השתתפו במפגש מרגש ביחש"ם של פיקוד הדרום, "מאז שהוא הגיע לכאן הוא פשוט פרח", סיפרה אחת האמהות על בנה.

ביחש"ם (יחידת חימוש מרחבית) של פיקוד הדרום ערכו לאחרונה פעילות להורים של מספר חיילים מאוד מיוחדים. במסגרת פרויקט אתגר, שהחל ב-2004, מאמצת היחידה נערים ונערות מבית ספר לילדים בעלי צרכים מיוחדים

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

"יסודות" בבאר שבע. במסגרת התוכנית, מתנדבים צעירים אלה לצה"ל ומוכיחים לכולם שגם הם חלק יצרני ותורם בחברה.

"בפיקוד הדרום יש מדור מתנדבים שמאתר ומציב מתנדבים ביחידות שונות ברחבי הפיקוד", מסבירה רס"ן אלה לוי, רמ"ד מתנדבים במרחב דרום, "במהלך תהליך האיתור פנה אלינו בית ספר יסודות בבקשה לאפשר לתלמידיו להתנדב. מטרת ההתנדבות היא שילוב האוכלוסייה בחיי היומיום, ההתנדבות חושפת את התלמידים לאנשים חדשים, פעילות חדשה והם מרגישים שהם תורמים לצה"ל בדיוק כמו כל אחד אחר."

במהלך היום סיירו ההורים במחלקות השונות וראו במו עיניהם במה ילדיהם עוסקים ועם מי הם עובדים. עדיאל, הנמצא בשנתו האחרונה בפרויקט, שמח להציג בפני הוריו את כל החברים והמפקדים.

אימו, רחל אפטבי, סיפרה על השינוי שההתנדבות ביחש"ם חוללה בבנה: "הוא ילד עם הרבה קשיים ומאז שהגיע לפרויקט הוא פשוט פרח. היו לו בעיות אוכל קשות מאוד ופתאום הן נעלמו, כי הוא ראה כאן אנשים שאין להם בעיות דומות. זה גם תרם לו המון מבחינת העצמאות, כיוון שביחש"ם התייחסו אליו כשווה וקבלו אותו בידיים פתוחות. הוא גם ראה איך האנשים בבית מכבדים אותו על זה מתנדב ואיך התרשמו מזה מגיע עם מדים. השיפור הזה עזר לי להתמודד עם הקשיים שלו כיוון שהוא מסוגל עכשיו לבקש עזרה גם אם אני לא לידו".

בסוף יום ההורים קיבלו המתנדבים במעמד מרגש דרגות מהוריהם וממפקד היחש"ם לעיני חיילי כל המחלקות. מפקד היחש"ם אלי"מ שחר גלעד, אמר כי "הפרויקט הזה מחמם את הלב לכולם, להורים, לילדים ולחיילי היחש"ם. זה כיף לראות אותם מגיעים, נהנים ותורמים ואני מקווה שהפרויקט רק ימשיך הלאה ויגדל."

יחש"ם במבצע "עופרת יצוקה"

בתאריך 19/12 הסתיימה תקופת ה"תהדיא" עפ"י תאריך היעד, החמאס ניצל את תקופת הרגיעה להמשך תהליך ההתעצמות בדגש על תוכנית המגננה, יכולת הפגיעה ע"י ירי רקטי ופיגועי מדף. בתאריך 24/12 החל החמאס בירי רקטות ופצמ"רים לכלל ישובי הנגב ולעיר אשקלון, מתוך אסטרטגיה להגיע בקצה לרגיעה מחודשת בתנאים משופרים.

בתאריך 27/12 שעה 11:30 תקף צה"ל יעדי חמאס ברצועה. יחש"ם דרום כגוף אחראי על מתן מענה אחזקתי חימושי בדרג ב' נערך לתמיכת המערכה עפ"י התוכנית הפיקודיות. בתאריך 27/12

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

נפתח חמ"ל היחש"ם וב-28/12 כלל תאי שליטה הפלוגתיים לצורך ניהול מערך האחזקה במדרג הפיקודי.

היחש"ם תמך ברעיון האחזקה הפיקודי בהתאם למעגלי האחזקה, ריכז את כלל צורכי האחזקה במדרג הפיקודי וסיפק מענה אחזקה לכוחות דרג ב' וכן סייע בדרג א' בהתאם לצורך. ב"עופרת יצוקה" הפעיל היחש"ם פלק"ד משימתי המבוסס על סדנת צאלים מתוגברת, למתן מענה אחזקתי לגזרת אוגדת עזה.

היחש"ם תמך את מאמץ האחזקה הפיקודי בהכשרת מכללי אל-אופ וחט"כ ע"ב יחידות המנועיה והאופטרוניקה, תוך גיוס סלקטיבי בהפעלה משולבת של הכוחות הסדיר והמילואים. חוליות האחזקה של היחש"ם הופעלו מתוך מחנה נתן עפ"י תיאום מפקד פלק"ד עזה מול אוג' עזה או עפ"י דרישות או קריאות לתיקון תקלות במגננים ושטחי כינוס.

בוצעה דחיפת מכללי חט"כ / בק"ש כשירים עד רמת הגדוד בשטח, ודחיפת חלפים עד הגדודים ופינוי בלאי. לאור נפילת פצמ"רים בגזרת נחל עוז, התקשה מצל"ח לנפק פרטי צל"ם ליחידות ולכן הוחלט על הקמת מחסן קדמי בפלוגת צאלים לניפוק ותמיכת היחידות בשטח.

נשלחו חוליות לאחזקת צ"י לסיוע ליחידות באחזקת גנרטורים ותמיכת חמ"לים הפרוסים בשטח. כחלק ממשימות היחש"ם בלחימה בוצעו לראשונה הכשרות לרק"ם פגוע בשטח ע"י פלק"ד עזה ובנוסף הכשרות לרק"ם פגוע במחנה נתן ע"י פלוגת הרק"ם, וזאת בכדי לצמצם את

זמן השינוע וטיפול בכלים במש"א ולהחזיר בזמן מצומצם את הצל"ם לכשירות בשטח.

לאת

זרה

מצם

עם יציאת הכוחות משטח הרצועה הפעיל היחש"ם חוליות כשירות הצל"ם ולי"הגברת מוכנות", כל מ"פ ביחש"ם לכשירות של היחידות היוצאות.

מתוך סיכום מפקד היחש"ם למבצע "עופרת יצוקה",

המבצע הצבאי יצא לדרך, במטרה ברורה וחדה: ליצור פ

את הירי לשטחי מדינת ישראל וליצור תנאים לשיפור המצב הביטחוני בדרום.

לצד הלוחמים בקווים הקדמיים ביותר, עזרתם ב"העלאת הכוננות" ליחידות הלוחמות ובכל משימה או צורך שעלו מן השטח.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

העוצמה שנתתם בשטח במקצועיות ובאיכותיות, באה לידי ביטוי, יותר מכל באחזקה ובהעלאת הכוונות.

האדם הינו מקור עוצמתו של צה"ל והוא המשאב העיקרי, אם לא היחידי המצוי ברשותנו ויחדיו אנחנו "נבחרת מנצחת".

אל משימה זו, כמו גם אל המשימות הנוספות העומדות בפניכם כאנשי היחש"ם, אתם הגעתם עם הידע, המקצועיות והערכים אותם רכשתם במסגרת מסע ארוך ומעמיק ברגיעה ובתרגילים אותם ביצענו לאורך השנים. נערכנו והתכוונו זמן רב ליום פקודה וברגע האמת עמדנו במבחן העליון שכל צבא נדרש לעמוד בו.

 אגרת מפקד היחש"ם לסיום מבצע

" עופרת יצוקה "

חיילים, נגדים, קצינים, אע"צים ומפקדים.

מזה שמונה שנים נמצאים ישובי הדרום סביב חבל עזה תחת ירי מתמשך. למרות הירי, בחרה מדינת ישראל, במדיניות ההבלגה והאיפוק. במקביל, ביצע הדרג המדיני ניסיונות חוזרים ונשנים למציאת הסדר מדיני. עם מיצוי ניסיונות אלו ולאור הירי המתמשך לעבר ישובי הדרום, יצא צה"ל במבצע "עופרת יצוקה".

המבצע הצבאי יצא לדרך, במטרה ברורה וחדה: ליצור פגיעה קשה בתשתיות החמאס, לצמצם את הירי לשטחי מדינת ישראל וליצור תנאים לשיפור המצב הביטחוני בדרום.

כתוך כך, נרתמתם אתם אנשי היחש"ם ללא לאות, נטלתם חלק משמעותי וחיוני בסיוע ללחימה. לצד הלוחמים בקווים הקדמיים ביותר, עזרתם ב"העלאת הכוונות" ליחידות הלוחמות ובכל משימה או צורך שעלתה מן השטח, העוצמה שנתתם בשטח במקצועיות ובאיכותיות, באה לידי ביטוי, יותר מכל באחזקה ובהעלאת הכוונות.

האדם הינו מקור עוצמתו של צה"ל והוא המשאב העיקרי, אם לא היחידי המצוי ברשותנו ויחדיו אנחנו "נבחרת מנצחת".

אל משימה זו, כמו גם אל המשימות הנוספות העומדות בפניכם כאנשי היחש"ם, אתם מניעים עם הידע, המקצועיות והערכים אותם רכשתם במסגרת מסע ארוך ומעמיק בשגרה ובתרגילים אותם ביצענו לאורך השנים. נערכנו והתכוונו זמן רב ליום פקודה וברגע האמת עמדנו במבחן העליון שכל צבא נדרש לעמוד בו.

ראויים אתם לכל ההערכה וההוקרה על שעשיתם ימים כלילות להכשרתם של הכלים ועל ששימשתם דוגמא ומפת תרומתם מניסיונכם בצורה מקצועית ומסורה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בתקופת שירותו של אלי"ם שחר גלעד בוצעה קפיצת מדרגה בתחום הכשרת המנועים לנגמ"ש ורק"ם, בשנת 2008 נגזר הסרט ונחנך מבנה ייחודי מסוגו בצה"ל אשר נבנה לצורך מענה וחשיבה לירידת צה"ל דרומה, למתן מענה לתחום החט"כ לכלל המרחב ובראיה לחירום. אולם המנועיה החדש היווה קפיצת מדרגה בתחום התשתיות ובדגש על התחום הטכנולוגי, תוך שיפור סביבת העבודה, והיכולת לעבוד בתאי הרצה לחט"כ המאפשרת צמצום נזקי הרעש בזמן עבודת החט"כים. העבודה באולם המנועייה החדש שיפרה משמעותית את יכולת התיקון של המנועים וכן תרמה רבות ליחש"ם בתחום המוכנות לחירום והעלאת כשירות יחידת המנועייה במילואים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

אנשים מסכמים את היחש"ם בתקופתו של שחר, כ-3 שנים מרתקות ומאתגרות בהן היחש"ם עבר תהליכים ושינויים רבים, בתקופה מיוחדת במינה שכונתה "היחש"ם בחירום" שהחלה בהכנות לתרגיל יחש"ם ולאחר מכן השתתפות במבצע "עופרת יצוקה". אירועים מעצבים אלו השפיעו באופן ניכר על העשייה ביחש"ם, ביצירת מענה אחזקתי ובהגדרת היחידה כנבחרת מנצחת, בעלת תרבות ארגונית וסטנדרטים גבוהים.

בנימה אישית זכיתי לשרת ביחש"ם בתקופתו של שחר כשנה מתוך שלושת השנים, זכיתי להכיר מפקד בעל ערכים הנתפס בעיניי כמנהיג חברתי, תכונותיו האישיות ודרכו הייחודית הן שתרמו רבות להישגים הרבים ולהצלחת היחש"ם בתקופה מאתגרת זו.

לא אשכח את התרגשותו הרבה של שחר בטקס סיום תפקידו ביחש"ם, דבר אשר מבטא בעיניי יותר מכל את אישיותו של שחר, ואת הרגשת השליחות לפקד על היחש"ם בתקופה כה מאתגרת. בנובמבר 2010 סיים אל"ם שחר גלעד את תפקידו כמפקד היחש"ם ומתוך הכרה בתרומתו הרבה ליחש"ם מונה למפקד חימוש פיקוד הדרום, ובמקומו התמנה לתפקיד מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי.

רע"ן הפעלה בתקופתו של אל"ם שחר גלעד :

סא"ל עידו לוי
2007-2010

אל"ם אזולאי חיים.

התקופה : 2010-2013

ב 12 לנובמבר 2010 קיבל אל"ם חיים אזולאי את הפיקוד על יחש"ם דרום לאחר שביצע שורה של תפקידי ליבה במערך השטח ובניהם ק. חימוש חטיבת שריון (עוצבת "ברק"), ק. חימוש אוג' מילי (עוצבת "עמוד האש"), ק. חימוש אוג' סדירה (עוצבת "געש") וראש ענף שדו"ת במפקדת חיל החימוש.

טרם כניסתו לתפקיד ביצע מערכת ההכנות מקיפה שכללה ביצוע אבחון יחידה מקיף, פגישות עם מפקדי יחש"מים בעבר, רמ"חים וקחש"ר. ושם דגש

על פגישות תאום ציפיות עם מפקדי חטיבות. מתוך כך הגדיר 5 עקרונות לתחומי העשייה :

א. מוכנות לחירום.

ב. טיפול בפרט.

ג. שיפור, שינוי וייעול תהליכי עבודה במפקדת היחש"ם ובפלוגות.

ד. שיפור סביבת העבודה.

ה. פשטות תהליכים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

לטענת מפקד היחש"ם: "אבחון היחידה עזר לי להגדיר את חמשת הקווים המנחים שילוו את עבודת היחש"ם בכלל התחומים תוך יצירת שפה אחידה והגדרת אחריות בין מטה היחש"ם והפלוגות". את תקופת כהונתו ופועלו של אל"ם חיים אזולאי הגדירו ותיקי היחש"ם "מחזון למציאות" או כפי שציין זאת ע. לתפעול רס"ן נתי שמואל: "ברור לנו שהכול ניתן לביצוע, חולמים בלילה ומבצעים בבוקר".

העיסוק בפרטים בכלל תחומי העשייה ביחש"ם, תוך הקפדה על תכנון נכון ומדויק, קבלת אישורים, איכות הביצוע ובדגש על סגירת תהליכים, זה המאפיין העיקרי והמצפן בפועל של אל"ם חיים אזולאי.

א. מוכנות לחירום

תחום זה הוגדר על ידי מפקד היחש"ם כראשון במעלה. העלאת מוכנות וכשירות היחש"ם והעיסוק בתחום זה בשגרה יכין את היחידה לשעת פקודה שכללה ביצוע תרגיל "חיים חדשים", רענון כלל הפקודות האופרטיביות, נבנו חמ"לים למשקים המטכ"ליים ותאי שליטה לפלוגות, עודכנו שבצ"קים למסגרות, בוצעו אימונים מקצועיים לאנשי המילואים ביחש"ם, הוקמו מחסני חירום לטובת הצטיידות אישית של אנשי המילואים והכיתות לשע"ח.

חמ"לים

במעבר משגרה לחירום נדרשים מפקדי המסגרות לעבוד על פי משמרות ובתפוקות גדולות יותר, לאור זאת נבנו חמ"לים חדישים המאפשרים עבודה תקינה בזמן מלחמה. עבודת שיפוץ החמ"לים בוצעה ע"י מחלקת הייצור, עפ"י אפיון של מפקדי המסגרות ובהתאם לתורה החילית.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

"משימת בניית החמ"לים תועדפה ביחש"ם בסדר עדיפות עליון. חמ"ל המותאם למפקד היחידה ועל פי התורה החילית י"תן בשעת חירות תפוקות ותוצרים טובים בהרבה" מתוך דבריו של ע. לתפעול רס"ן נתי שמואל.

"עם תחילת תפקידי הוזמנתי לטקס חניכת חמ"ל יחידת האופטרוניקה, אני יחסית מכיר מצוין את מערכי צה"ל וראיתי חמ"ל אחד או שניים במהלך שירותי הצבאי, אך פשוט הייתה

התרגשות באוויר לראות את התוצרים" מתוך דבריו של מפקד יחידת האופטרוניקה, סא"ל (במיל') יצחק שטיינברג.

תאי שליטה

כמו החמ"לים של היחידות המטכ"ליות גם בפלוגות החוץ שופצו והותאמו תאי השליטה עפ"י איפיון שבוצע ע"י כל מ"פ המותאם ביותר למסגרתו בהתאם למשימותיו ולתורה החילית.

כחלק מיישום לקחי מבצע "עופרת יצוקה" הוסב מחסן נטוש בפלוגת צאלים לתא שליטה ובנוסף הוסב מחסן נוסף לטובת נציגי צח"מים המגיעים להזמנת חלפים, אשר יצר מרכז הזמנות אחוד לכלל הכוחות.

מבצוע התאים התקיים לאחר ביצוע אימון, תרגול ועבודה משולבת עם אנשי המילואים במתכונת של 24 שעות עבודה רציפה.

השתלמות חילית - "היחש"ם בחירום"

בתאריך 5 לספטמבר 2011 התקיימה ביחש"ם דרום השתלמות חילית בנושא "הפעלת היחש"ם בחירום" בשיתוף ענף שדו"ת ממפקדת חיל החימוש. להשתלמות זו הגיעו כלל קציני החימוש במערך, בשירות סדיר ומילואים ומטרתה הייתה הצגת עבודת היחש"ם בחירום. ההשתלמות כללה מערכת הכנות ארוכה וקפדנית וחשפה את יכולות היחש"ם כפי שאושר ע"י קחש"ר.

שלושת היחידות המטכ"ליות (אופטרוניקה, מנועייה ומוסכים משולבים) הציגו את ייעודן, תפקידן ושיטת הפעלתן בחירום. מפקד פלוגת צאלים הציג סימולציית מעבר משגרה לחירום

ומפקדת היחש"ם הציגה את החמ"ל המרכזי ושיטת הפעלתו. הוכן אולם הרצאות להעברת תכנים עיוניים ואף הוגשה ארוחת בוקר וצהריים לכלל משתתפי הכנס. ההכנות להשתלמות תרמו רבות להעלאת כשירות היחש"ם לשעת חירום, כלל מפקדי הפלוגות נרתמו לביצוע המשימה תוך ירידה לפרטים לשם הצלחתה, כלל התכנים והמדריכים אושרו בקפידה ע"י מפקד היחש"ם, והמשובים העידו על השתלמות מקצועית, איכותית ומעשית שהעבירה את המסרים באופן ברור.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

אימון יחסיים 2011

בסוף שנת 2011 בוצע אימון יחסיים מלא אשר קדם לו שבוע הגברת מוכנות היחסיים למלחמה. במהלך שבוע זה אומנו כלל כיתות היחסיים, בוצע תרגול נוהל גיוס חירום, מסדרי מוכנות וכו'. אחד מיעדי התרגיל כפי שהוגדרו ע"י מפקד היחסיים היה: מבצוע מערכי החירום ביחסיים. "אימון בסדר גודל כזה מאפשר לי לבחון ולבדוק את מערכי החירום ביחסיים בהתאם לשינויים שביצענו בתקופה שקדמה לתרגיל כרלוונטיים ומותאמים למלחמה" מתוך דבריו של אל"ם חיים אזולאי. הוסיף מ"פ רס"ן ממך מאיר ואמר:

"מסכת ההכנות לתרגיל הייתה עצומה. לא היה פרט שלא חשבנו עליו, בכל תחום נדרשנו לאישורי תוכניות והדאגה העיקרית הייתה לאיש המילואים מרגע גיוס ועד לרגע שחרורו. המשקים המט"ליים תורגלו עפ"י שתי משמרות ובתפוקות מקסימאליות, מפקדת היחסיים הפעילה את החמ"ל המרכזי וכלל הנתונים וההנחיות הועברו ליחידות ב"נוהל חמ"לים". "במסגרת סיכומי התרגיל שביצעתי עם מפקדים ואנשי המילואים נוכחתי לדעת כי העבודה שנעשתה בתחום החירום ובהכנות לתרגיל הוכיחו את עצמן. הופקו לקחים ונכתבה תוכנית עבודה ליישומם" מתוך דבריו של אל"ם חיים אזולאי.

מחסני חירום והכיתות

מחסני החירום של מפקדת היחסיים ופלוגות הפנים היו מרוכזים במחסן אחד גדול שהיה צריך לתת מענה לכלל אנשי המילואים באותה עת ובאותו מקום. "היה לי חשוב לתת עצמאות לכל

מסגרת. הן בשלב גיוס הכוח וכמובן שבשלב הפעלת הכוח" מתוך דבריו של אל"ם חיים אזולאי. מתוך ראייה ומדיניות זו הוקם מחסן חירום לכל מסגרת הכולל ציוד הצטיידות אישי וכ"ע. בנוסף הוקמו מחסנים על פי כמות הכיתות אותם מחויב היחסיים להפעיל בשעת חירום. "בשלב ראשוני היה לי חשוב שלכול מסגרת תהיה את העצמאות שלה. מגייסת לבד, מנפקת ציוד לבד, מכינה חוליות לבד וללא תלות באף גורם. דאגנו שהכול יהיה תחת תקינה צבאית מסודרת ומאושרת". מתוך דבריו של אל"ם חיים אזולאי.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

הכיתות הוקמו במחסנים ייעודיים בפלוגות על פי שבצ"ק תחת ארגון ותקינה במערכות הממוכנות ואושרו ע"י החיל. כמו כן אורגנו, ניבנו ותוקננו ארגזי כלים לבעלי המקצוע השונים. וכפי שהצהיר מפקד היחש"ם: "אני מאמין כי כל עבודה מתחילה ונגמרת בארגון תקינה המגדירה את הצורך ומאושרת ע"י גורמי התוא"ר. עבודה מסוג זה מלמדת על סגירת תהליכים שתאפשר שמירה על הציוד והמחסנים לאורך זמן"

מבצע "עמוד ענן"

בתאריך 14 לנובמבר 2012 חוסל מפקד הזרוע הצבאית של החמאס ברצועת עזה מוחמד ג'עברי. עם חיסולו ניתן האות לפתיחת מבצע "עמוד ענן".

עם תחילת המבצע החל יחש"ם דרום בהכנות להגברת מוכנות לקראת קליטת הכוחות. פלוגות היחש"ם הכינו כיתות בכוננות, והגברה העבודה בסככות העבודה להוצאת כלים.

המבצע החל מספר שעות לאחר סיום הביקורת המטכ"לית שהביאה לידי ביטוי את מוכנות וכשירות היחש"ם.

היחש"ם החל לעבוד במתכונת חירום תוך מתן תמיכה מלאה בכוחות האחזקה ובכוחות הלוחמים בשטחי ההתארגנות.

תחילה הוגדרו ע"י מפקד היחש"ם מ"פים משימתיים לכל אוגדה מתוך ראייה ורצון לייצר כתובת אחזקה בכירה אחת שתרכז את המענה הנדרש מהיחש"ם לכוחות הלוחמים.

כמו כן הוגדרו אחראי צח"מים במתחם צאלים שריכזו את כלל הצרכים עבור הכוחות הלוחמים ושהיו חשופים לירי טילים מתמשך.

"כאן ראיתי את עוצמת היחידה הלכה למעשה. ניתן מענה מופתי לכלל זרישות היחידות הלוחמות. הוצאו כיתות תיקון למרחבי ההתארגנות והלחימה. חוסן היחידה בא לידי ביטוי בצורה מושלמת". מתוך דבריו של מפקד היחש"ם אלי"ם חיים אזולאי.

בלמ"מ

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

ב. טיפול וטיפול אנשי היחש"ם

ליבת העיסוק ביחש"ם היא כוח אדם.

הטיפול באוכלוסיית הקבע והחובה כללה ארגון מחדש של הצרכים בכ"א על פי מקצועיות, מסגרות והתאמת השיבוץ לתקינה ולבסוף אישור תוכנית פיתוח אישי לכל נגד ביחידה ע"י מפקד היחש"ם.

איש										תקינה										
שם	מיקום	מספר	תפקיד	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	שם	מיקום	מספר	תפקיד	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	

תוכנית הפיתוח האישי התמקדה בציר האישי ובציר המקצועי ע"י בניית תוכנית קורסים והכשרת.

"העיסוק בשיבוץ האנשים ביחש"ם

ופיתוחם הוא עיסוק יומי המחייב את כלל המפקדים ביחש"ם אך שם את העיסוק בכ"א והזאגה לפרט בראש סדר העדיפויות" מתוך דבריה של רס"ב לימור שלגי רמ"ד משא"ן. מפקד היחש"ם הגדיר למפקדים את הציפיות מהם בכל הקשור לתחום כ"א בדגש על שפה מקצועית תוך בחינת הצרכים וניהול מתמיד של תחום זה. לדברי מפקד היחש"ם: "זו הדרך בה נוצר טיפול ראוי בכ"א ונוודא כי חלוקת הקורסים שוויונית ונכונה להתפתחות המקצועית והאישית של הנגדים ומותאמת לצורכי הארגון".

ג. שיפור, שינוי ויעול תהליכי עבודה

"חלק ממחויבותי להובלת היחש"ם למצוינות חרטתי על דגלי את נושא שיפור תהליכי האחזקה אשר ישפיעו על איכות העבודה והשירות הניתן ליחידות. פתיחת תהליכים לדיון

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

יצרה זו שיח מקצועי ביחש"ם שהביא לשיפור והתייעלות בכלל הפעילות ביחש"ם בשגרה ובחירום". מתוך דבריו של מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי.

פרויקט אחל"ה

פרויקט אחל"ה (אספקת חלפים לבעל המקצוע) נולד מתוך החשיבה של קיצור משכי זמן לאחזקה, דהיינו במקום שבעל המקצוע יעזוב את עמדת העבודה, ילך למחסן החלפים, ימשוך חלפים ולאחר מכן ימשיך בעבודתו, עפ"י שיטת אחל"ה יזמין בעל המקצוע את החלפים הדרושים לו דרך מחשב באמצעות תוכנת ה-SAP (שריון), אחראי מחסן החלפים יקבל את הזמנת החלפים, יכין את מנת החלפים וינפקה לבעל המקצוע בעמדת עבודתו.

פרויקט זה שינה דפוסי פעילות שהיו נהוגים ביחש"ם מאז הקמתו ומאפשר לבעל המקצוע לעסוק יותר בפעילות התיקון והאחזקה. בעזרת אחל"ה נחסכו שעות אחזקה רבות אשר הופנו לטובת טיפול בצל"ם.

כלי עבודה

הנשק של אנשי האחזקה הם כלי העבודה.

עמ"ט כלי עבודה נולד מתוך חוסר הידיעה, ארגון ושליטה של האמצעים ביחש"ם וכתוצאה מכך השקעת כסף בפריטים שאינם נחוצים ומצויים בפלוגות. העמ"ט כלל ארגון מחדש, תקינה וספירות תוך ביצוע איזונים רישומים למלאי הנמצא בפלוגות. מתודולוגיית העבודה כללה :

1. ביצוע ספירות ברמת הפלוגות על מנת להבין מה קיים ומה חסר.
  2. הגדרה וארגון מחדש של צרכי כלי עבודה ברמת בעלי המקצוע עבור כל פלוגה.
  3. ריכוז הצעות לתקינה וניתוח הדרוש בחלוקה לפלוגות.
  4. אישור העבודה ע"י ענף שדו"ת בחיל.
  5. תקינה – המגדירה את הצורך המאושר.
  6. ביצוע ספירות חוזרות וזיכויים מול התקינה החדשה.
  7. חתימת בעלי המקצוע על כלי העבודה.
  8. הצגת הפערים הנדרשים לרכש עפ"י סדר עדיפות.
  9. ביצוע תחזית לרכש למצל"ח לטובת השלמת הפערים.
- העבודה נמשכה למעלה משנה וכללה דיונים עיטים ברשות מפקד היחש"ם ובהובלת מדור ניהול מלאי ומדור לוגיסטיקה.
- במקביל בוצעו מספר מופעים של מסדרי מפקד היחש"ם בכלל הפלוגות.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

"אין ספק שזוהי עבודה מורכבת הדורשת סנכרון מלא בין כלל הפלוגות ומטה היחש"ם, אבל התוצרים שלה מאפשרים לנו לנהל, לארגן ולשלוט טוב יותר באמצעים שברשותנו ולנהל את הפערים לרכש באופן מושכל יותר תוך הגזרת סדרי עדיפויות" אמר מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי.

שיפור תשתיות

השפעת סביבת העבודה על התפקוד והאיכות הועברה ע"י מפקד היחש"ם במסמך ה"אני מאמין" שלו עם כניסתו לתפקיד.

"הדאגה לפרט עוברת גם דרך סביבת העבודה שלו. אנשי היחש"ם עוסקים לילות כימים בהכשרת צל"ם, רק"ם ורכב ובאיכות גבוהה. ברור לי כי סביבת עבודה ידידותית המאפשרת

לבעל המקצוע להעניק אחזקה טובה יותר תוך קיצור זמני הטיפול, ייעול תהליכים והגברת זמינות המוצר ליחידות הקצה. המסר שאיש האחזקה במרכז מעלה את חדות העשייה, מקצועיות הנגד וטיב המוצר". אמר מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי.

עפ"י מדיניות המפקד לטיפול סביבת עבודה מטופחת, נקייה וירוקה מנהל כל מ"פ תוכנית פיתוח סביבתית המורכבת מיוזמות פלוגתיות לטובת הכלל. שיפור תשתיות העבודה חל על כל היחש"ם וכלל:

1. החלפת כלל עמדות העבודה בפלוגה היעודית בתחום האופטרוניקה עפ"י איפיון שולחנות עבודה לאלקטרונאי וטכנאי אופטי שבוצעו ע"י אנשי המקצוע בפלוגה.
2. שיפור סביבת העבודה בפלוגות חיון.
3. מגורי חיילים ומועדונים.
4. משרדי רמ"דים ומטה היחש"ם.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

5. הקמת גינות ירוקות בכלל פלוגות היחש"ם.

6. הקמת גן מפקדי היחש"ם ומחש"פים לדורותיהם.

חניכת חדר מורשת יחש"ם הערבה

בשנת 2000 מוזג יחש"ם הערבה יחד עם יחש"ם דרום והשליטה על פלוגות חיון הועברה ליחש"ם. ביוזמה ובהובלה של רס"ן ממך מאיר שיפצו אנשי הסדנא את חדר הנצחה והמורשת במחנה חיון.

במהלך חודש אוקטובר 2012 נחנך חדר הנצחה והמורשת בטקס מרגש בראשות מפקד היחש"ם ובהשתתפות מפקדי יחש"ם הערבה לדורותיהם ומשפחות החללים.

בטקס הוצג חדר הנצחת חללי היחש"ם, בוצע סיור למשפחות בסדנאות חיון ואף חולק שי מיום מרגש זה.

חניכת גן מפקדי יחש"ם 653 ומחש"פים לדורותיהם

בתאריך 6 למרץ 2013 התקיים פגש מפקדי יחש"ם ומחש"פים לדורותיהם.

פגש זה כלל סקירה שטח באנדרטת "חץ שחור", סיור בפלוגה היעודית ובפלוגת הרק"ם שבמחנה נתן, ביקור בחדר הנצחה ומורשת של יחש"ם דרום וחניכת הגן המפקדים.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

בטקס מרגש, בהשתתפותם של מחש"פים ומפקדי היחש"ם לדורותיהם נחשף גן המפקדים ע"י אל"ם חיים אזולאי. בגן, הוקדש עץ זית לכל מפקד יחש"ם ומחש"פ לתקופתם המשותפת בפיקוד הדרום.

ד. עיקרון הפשטות

אחד העקרונות המובילים במדיניות מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי היא פשטות תהליכים. "עיקרון זה מוביל אותי בכלל התפקידים שביצעתי ובפרט בארגון כמו היחש"ם, אני לא מאמין בתהליכים מורכבים אלא בהבנה ובהעברת מסר מדויק לאנשים בכלל תהליכי העבודה. למדתי וחונכתי שמה שלא פשוט - פשוט לא יהיה וזו התובנה אותה העברתי לפקודי". מתוך דברי מפקד היחש"ם אל"ם חיים אזולאי.

ועוד הוסיף "עקרון זה מצוי כחוט השני בכל פעולה המתבצעת ביחש"ם, החל מעבודת המטה דרך פעולות אחזקה ועד המענה הניתן ליחידות הקצה".

בחודש נובמבר 2011 בוצעה ביקורת כו"כ ומטכ"לית בכלל פלוגות היחש"ם והיחידה הוגדרה בכשירות ובכוננות גבוהה מאוד, ציון הביקורת המשוקלל עמד על 93.25.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

רע"ני הפעלה בתקופת כהונתו של אל"ם חיים אזולאי:

סא"ל עדי לובלסקי
2012

סא"ל ירון גלט
2009-2012

פלוטה ייצורית - אחנה נתן

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

פאוּת רכב - קצירות

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

פאזאט רכב - חיון

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

פאזנת צאלים - רכב ורק"ט

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

פלוטת רכב - מחנה נתן

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

פלוטת הרק"ט - אחנה נתן

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

פאולת רק"ט - חיון

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

י ז כ ו ר

יזכור עם ישראל את בניו ובנותיו
אשר זרפו נפשם במאבק על המדינה בדרך
ואת זילי צבא הגנה לישראל ובתוכם את
זילי זילי הזימוש תומכי הלחימה
אשר נפלו במלחמות ישראל או בעת שרותם.
יזכור ישראל ויתברך בזרעו ויאכל
על זיו העלומים וזמדת הגבורה וקדושת
הרצון ומסירות הנפש אשר נספו במערכות
הכבודות.

יהיו גיבורי הדרור והנציצון הנאמנים והאמיצים
זאתומים בלב ישראל לדור ודור.

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

טר"ש נחמני מורדכי ז"ל
שנפל ב- י"ז בתמוז תשכ"ד
27 ליוני 1964

זומר מריאן ז"ל
שנפל ב- יח' באדר א' תשכ"ו
13 לנובמבר 1965

רב"ט להר גדעון ז"ל
שנפל ב- כ"ט באייר תשכ"ז
8 ליוני 1967

טור' ציטאיט יצחק ז"ל
שנפל ב- כ"ה בתמוז תשכ"ז
2 לאוגוסט 1967

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

טר"ש מולך נחום ז"ל
שנפל ב - כ"ח באייר תשל"ל
3 ליוני 1970

טור' יוסף (ג'וג'ו) פרץ ז"ל
שנפל ב - כ"ו בשבט תשל"ב
10 לפברואר 1972

סמל משה אוחנה ז"ל
שנפל ב - כ"ג באדר תשל"ב
9 למרץ 1972

סמ"ר קרן נחום ז"ל
שנפל ב - י"א באב תשל"ב
22 ליולי 1972

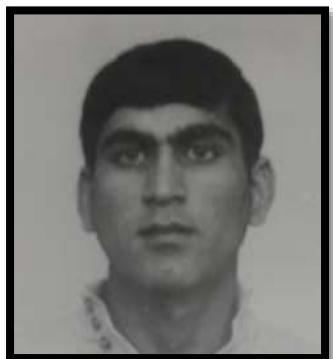
יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

רב"ט עמר שלמה ז"ל
שנפל ב - ב' בחשוון תשל"ד
29 לאוקטובר 1973

רב"ט ברור רפאל ז"ל
שנפל ב - יז' בחשוון תשל"ד
12 לנובמבר 1973

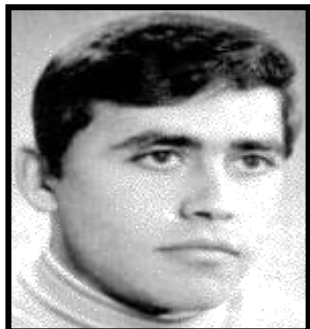
סמ"ר ידגר גדעון ז"ל
שנפל ב- ט' באלול תשל"ד
27 ליוני 1974

סמל אבני יצחק ז"ל
שנפל ב - ו' בחשוון תשל"ה
22 לאוקטובר 1974

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

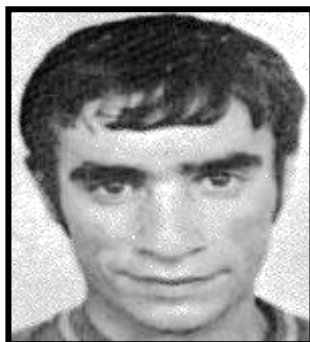
סמל משה צרפתי ז"ל
שנפל ב - יג' בכסלו תשל"ה
27 לנובמבר 1974

רב"ט דוד איפרגן ז"ל
שנפל ב - ט"ו בניסן תשל"ה
27 למרץ 1975

סמל פרטוש שלמה ז"ל
שנפל ב - י"ח באייר תשל"ו
17 למאי 1976

רב"ט חיים בוטבול ז"ל
שנפל ב - ו' בניסן תשל"ז
25 למרץ 1977

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

שרן פרדו שבתי ז"ל
שנפל ב - ט"ו בסיוון תשל"ז
1 ליוני 1977

סמ"ר דוד גאון ז"ל
שנפל ב - כ"ח באב תשל"ז
12 לאוגוסט 1977

טור' שכטר שאול ז"ל
שנפל ב- ט"ו בכסלו תשל"ח
24 לנובמבר 1977

רב"ט אברהם קראדי ז"ל
שנפל ב - כ"ד בסיוון תשל"ט
20 ליוני 1979

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

רב"ט אוחנה גבריאל ז"ל
שנפל ב - ל' בניסן תשמ"מ
15 לאפריל 1980

סמל יונה מנשה ז"ל
שנפל ב - י"ג באייר תשמ"א
17 למאי 1981

רב"ט ראובן אורי ז"ל
שנפל ב - ג' באב תשמ"א
4 לאוגוסט 1981

טור' אבידני עמוס ז"ל
שנפל ב - ז' בניסן תשמ"א
11 לאפריל 1981

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

רס"ר גרוסמרק פנחס ז"ל
שנפל ב - א' בניסן תשמ"ב
23 למרץ 1982

רס"ר נגד יעקב ז"ל
שנפל ב - כ' בכסלו תשמ"ג
6 לדצמבר 1982

סמל תירום משה ז"ל
שנפל ב - ג' בשבט תשמ"ג
17 לינואר 1983

סא"ל בארי אברהם ז"ל
שנפל ב - ט"ו באב תשמ"ג
25 ליולי 1983

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

רב"ט ברכה יצחק ז"ל
שנפל ב - ט' בסיון תשמ"ג
21 למאי 1983

טור' שטורם משה ז"ל
שנפל ב - ג' באלול תשמ"ג
11 לאוגוסט 1983

סמ"ר בנימין יהושע ז"ל
שנפל ב - א' באייר תשמ"ד
3 למאי 1984

רב"ט דניאלוב נתנאל ז"ל
שנפל ב - כ"ט באב תשמ"ד
27 לאוגוסט 1984

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

טור' הרצל ביטון ז"ל
שנפל ב- ג' בחשוון תשמ"ו
17 לאוקטובר 1985

רס"ן הרב יצחק שמעון טובול ז"ל
שנפל ב- י"ח בחשוון תשמ"ט
16 לנובמבר 1989

סמ"ר אבבה אמרה אלעד ז"ל
שנפל ב- כ"ב בניסן תשנ"ד
3 לאפריל 1994

רס"ר אייל דלאל ז"ל
שנפל ב- ט' בתמוז תשנ"ז
14 ליולי 1994

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

סמ"ר יצחק לוי ז"ל
שנפל ב - כ"ט בתמוז תשנ"ז
16 ליולי 1996

טור' עוקשי שי ז"ל
שנפל ב - י"ח באב תשנ"ח
10 לאוגוסט 1998

רס"ן יעקב קריאף ז"ל
שנפל ב - ח' בניסן תשנ"ט
24 למרץ 1999

טור' דרוקר אולג ז"ל
שנפל ב - ג' בכסלו תש"ס
12 לנובמבר 1999

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

רב"ט מדאר אורטל ז"ל
שנפל ב - ג' באדר תש"ס
20 למרץ 2000

רב"ט איה מלאכי ז"ל
שנפלה ב - כ"ו בשבט תשס"ב
10 לפברואר 2002

רס"ם איליה שצוב ז"ל
שנפל ב - כ"ו בשבט תשס"ח
5 לפברואר 2005

סמל שרעבי יהונתן ז"ל
שנפל ב- ט"ז בתשרי תשס"ו
19 לאוקטובר 2005

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

מפקדי חימוש פיקוד דרום לדורותיהם

יחסיים דרום - מורשת עם עוצמה

אל"ם אילן יצחק
1978-1980

אל"ם ישראל שמילוביץ
1985-1987

אל"ם יהודה סלומון
1995-1998

אל"ם צביקה גפן
2007-2010

אל"ם יורם לונדון
1978-1980

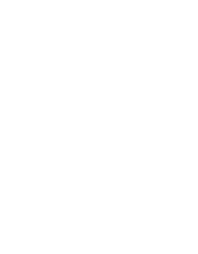
אל"ם צביקה נאמן
1983-1985

אל"ם רפי חצרון
1992-1995

תא"ל צביקה קראוס
2004-2007

אל"ם ניניו אברהם
1976-1978

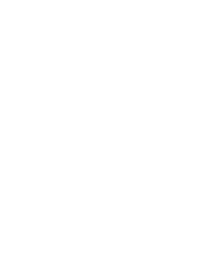
אל"ם יוסף אוחיון
1982-1983

אל"ם יחזקאל לולצי
1990-1992

אל"ם דוד אלמקייס
2001-2004

אל"ם לבנת פסח
1972-1974

אל"ם שמעון רוזנטל
1980-1982

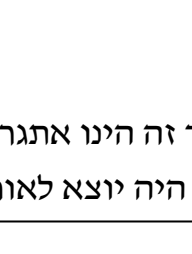
אל"ם רון אברהם
1987-1990

אל"ם משה סלמן
1998-2001

אל"ם שחר גלעד
2013-2010

תודות

כתיבת ספר זה הינו אתגר אמיתי.

ספר זה לא היה יוצא לאור ללא הירתמותם של מספר אנשים וזהו המקום לומר להם תודה.

יחש"ם דרום - מורשת עם עוצמה

למפקד יחש"ם דרום, אל"ם אזולאי חיים – על הובלת כתיבת ספר מורשת זה, אוזן קשבת ומתן כיוון לכתיבת הספר, ללא הכוונתך ספר תולדות יחש"ם דרום לא היה יוצא לאור.
ע. רמ"ד משא"ן יחש"ם דרום, רנ"ג זרביב מיכל – תודה על השקעה ללא גבולות ועל כתיבת הפרקים הבאים: סא"ל לשם ישראל ז"ל, סא"ל נצר אהרון, סא"ל זרחיה דוד, אל"ם נינו אברהם.

מ. מחלקת תת מכללים, רס"ר ערן סבג – תודה על חיפוש המיוחד והאחר בכל פרק בכתיבתך ועל כתיבת הפרקים הבאים: סא"ל אלכסנדר מאיר, אל"ם אריה בן דוד, אל"ם דוד בכר.
מ. מחלקת אלקטרוניקה, רס"ר בוטבול קובי – תודה על הירידה לפרטים, ניתוח תהליכים ועל כתיבת הפרקים הבאים: אל"ם אלון זאב, אל"ם סלמן משה, תא"ל שחר קדשאי.
א. תפ"י, רס"ר בר יוסף כפיר – תודה על העמקה, הסיוע בעריכת הספר ועל כתיבת הפרקים הבאים: אל"ם רפי סדן, אל"ם נחמן יורם, אל"ם שחר גלעד.

ע. אחראי מחסן חלפים, רס"ל שליו שני – תודה על השקעת שעות רבות של חיפוש חומרי כתיבה ועל כתיבת הפרקים הבאים: סא"ל בארי אברהם, אל"ם אוחיון יוסף, סא"ל סיגן אבנר.

כמובן שזהו המקום גם להודות לכלל מפקדי הפלוגות ביחש"ם על ריכוז החומרים מפלוגותיהם ולכלל המרואיינים אשר השקיעו מזמנם ותרמו להוצאת ספר זה.

תודה לכולכם !

אברהמי רועי, רב סרן
מפקד סדנא ייעודית